

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

ὦ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἤστόχησαν (Α΄ Τιμ. ζ΄ 20-21)

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ • ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2004 • ΤΕΥΧΟΣ 39

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πόσο εὐτυχισμένος εἶναι ὁ ἄνθρωπος.....	σελ. 1
Καρδιά συντετριμμένη καὶ τεταπεινωμένη.....	σελ. 2
Οἱ μάγοι μᾶς ὀδηγοῦν στὴν προσκύνῃσι τοῦ Ἰησοῦ.....	σελ. 5
Μεταμοσχεύσεις καὶ ἐγκεφαλικός θάνατος.....	σελ. 7
«Ὁ φοῦρνος τοῦ Χότζα».....	σελ. 11
Ἐμεῖς στά μέτρα τοῦ Εὐαγγελίου.....	σελ. 12
Μορφές τοῦ Γένους.....	σελ. 16
Βιβλιοπαρουσίαση.....	σελ. 18
Εἰδήσεις καὶ Σχόλια.....	σελ. 20

ΠΟΣΟ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Πόσο εὐτυχισμένος εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού ἔχει ρίξει ἄγκυρα στό λιμάνι τῆς αἰωνιότητος, στήν ἀγκαλιά τῆς ἀγάπης τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ! Αὐτός δέν ἀναζητεῖ ἐναγωνίως νόημα ζωῆς. Τό ἔχει βρεῖ. Σ' αὐτόν ὁ χρόνος πού κυλάει δέν δημιουργεῖ ἀβεβαιότητα καὶ ἄγχος, οὔτε τόν ρίχνει σ' ἕνα ἀγωνιώδες καὶ συνεχές κυνηγητό τοῦ καινούργιου. Ὁ ἄλλος δέν εἶναι γι' αὐτόν, καθὼς γιὰ τόν Γάλλο φιλόσοφο Ζάν Πὼλ Σάρτρ, ἡ κόλαση, ἀλλά ὁ παράδεισος, ἀφοῦ τόν βλέπει ὡς ἀδελφό ἀγαπητό, ἔστω καὶ ἂν ἐκεῖνος τόν ἐχθρεύεται.

Αὐτά συλλογιζόμεσταν, καθὼς συγκεντρῶναμε τίς σκέψεις μας γιὰ νά γράψουμε τό ση-

μείωμα αὐτό.

Συνηθίζαμε στό τελευταῖο τεῦχος τῆς *Παρακαταθήκης* κάθε ἔτους νά κάνουμε μία ἀνασκόπηση καὶ ἀποτίμηση τῆς χρονιάς πού πέρασε.

Αὐτή τή φορά εἶπαμε νά πρωτοτυπήσουμε. Ἐντὶ γιὰ τὰ γνωστά, οὔτως ἢ ἄλλως, γεγονότα τοῦ ἔτους πού πέρασε, σκεφθήκαμε νά δώσουμε τό λόγο στόν Φώτη Κόντογλου νά μᾶς μιλήσει γιὰ τὴν Πρωτοχρονιά καὶ γι' αὐτά πού κάνουν τόν ἄνθρωπο πραγματικά εὐτυχισμένο. Ἄς τόν ἀπολαύσουμε.

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΚΑΡΔΙΑ ΣΥΝΤΕΤΡΙΜΜΕΝΗ ΚΑΙ ΤΕΤΑΠΕΙΝΩΜΕΝΗ...*

τοῦ Φώτη Κόντογλου

Εχθές, παραμονή τῆς Πρωτοχρονιάς ἤμουνα ξαπλωμένος στό κουβούκλι μας περασμένα τά μεσάνυχτα, καί συλλογίζομουνα. Εἶχα δουλέψει νυχτέρι γιά νά τελειώσω μιά Παναγία Γλυκοφιλοῦσα, καί δίπλα μου καθότανε ἡ γυναίκα μου καί ἐπλεκε. “Ὅποτε δουλεύω, θρίσκουμαι σέ μεγάλη κατάνυξη, καί ψέλνω διάφορα τροπάρια. Σιγόψελνα λοιπόν ἐκεῖ πού ζωγράφιζα τήν Παναγία, κι ἡ Μαρία ἔψελνε καί κείνη μαζί μου μέ τή γλυκειά φωνή της. Βλογημένη γυναίκα μου ἔδωσε ὁ Θεός, ἄς εἶναι δοξασμένο τ’ ὄνομά του γιά ὅλα τά μυστήρια τῆς οἰκονομίας του. Τόν εὐχαριστῶ γιά ὅσα μοῦ ἔδωσε, καί πρῶτο ἀπ’ ὅλα γιά τήν ἀπλή τή Μαρία, πού μοῦ τή δώρισε συντροφιά στή ζωή μου, ψυχή θρησκευτική, ἕνα δροσερό ποταμάκι πού γλυκομουρμουρίζει μέρα νύχτα δίπλα σ’ ἕναν παλιόν καστρότοιχο. Τό κρουσταλένιο νερό του δέν θολώνει μέ τά χρόνια, ἀλλά γίνεται κι ὀλοένα πιά καθαρό καί πιά γλυκόλαλο: «Καλότυχος ὁ ἄνδρας ποῦχει καλή γυναίκα. Ἡ καλή γυναίκα εὐφραίνει τόν ἄνδρα της, καί θά ζήσει εἰρηνευμένα τά χρόνια τῆς ζωῆς του. Καλή γυναίκα, κορόνα στό κεφάλι τοῦ ἀνδρός της. Ἡ ἔμορφιά τῆς καλῆς γυναίκας φεγγοβολᾷ μέσα στό σπίτι σάν τόν ἥλιο πού θγαίνει καί λάμπει ὁ κόσμος. Τέτοια γυναίκα μοῦ χάρισε κι ἐμένα ὁ Κύριος. Ἡ ἔμορφιά δέν τήν περιφάνεψε, ἴσια ἴσια ἡ ταπείνωση τήν πλήθηνε, κι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ τήν εὐωδίασε. Ἐνάμεσα στίς ἔμορφες ξεχώρισε, γιατί ἡ ἀκαταδεξιά δέν θάμπωσε τό κρούσταλλό της, κι ἡ πονηριά δέν λέρωσε τό σιντέφι τῆς ψυχῆς της. Κοντά μου κάθεται καί μέ συντροφεύει, ἡμερος ἄνθρωπος. Μαρία ἢ Ἐπλή. Ἐκείνη πλέκει εἴτε ράβει, κι ἐγώ δουλεύω τήν ἁγιασμένη τέχνη μου καί φιλοτεχνῶ εἰκονίσματα πού τά προσκυνᾷ ὁ κόσμος. Τί χάρη μᾶς ἔδωσε ὁ Παντοδύναμος πού τήν ἔχουνε λιγοστοί ἄνθρωποι: «Ὅτι ἐπέδλεψεν ἐπί τῆν ταπείνωσιν τῶν δούλων αὐτοῦ».

Τό καλύδι μας εἶναι φτωχό στά μάτια τοῦ κόσμου, καί μολταῦτα στ’ ἀληθινά εἶναι χρυσοπλοκώτατος πύργος κι ἡλιοστάλαχτος θρόνος, γιατί μέσα του σκῆνωσε ἡ πίστη κι ἡ εὐλάβεια. Κι ἐμεῖς πού καθόμαστε μέσα, ἤμαστε οἱ πιά φτωχοί ἀπό τούς φτωχοῦς, πλὴν μᾶς πλουτίζει μέ τά πλούτη του Ἐκεῖνος πού εἶπε: «Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καί ἐπείνασαν, οἱ δέ ἐκζητοῦντες τόν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντός ἀγαθοῦ».

Ἄφοῦ λοιπόν τελείωσα τή δουλειά μου κατὰ τά μεσάνυχτα, ξάπλωσα στό μεντέρι μου, κι ἡ Μαρία ξάπλωσε καί κείνη κοντά μου καί σκεπάσθηκε καί τήν πῆρε ὁ ὕπνος. Ἐπιασα νά συλλογίζομαι τόν κόσμο. Συλλογίσθηκα πρῶτα τόν ἑαυτό μου καί τούς δικούς μου, τή γυναίκα μου καί τό παιδί μου. Γύρισα καί κοίταξα τή Μαρία πού ἦτανε κουκουλωμένη καί δέν φαινότανε ἄν εἶναι ἄνθρωπος ἀποκάτω ἀπό τό σκέπασμα. Κι εἶπα: Ποιός μᾶς συλλογίζεται; Οἱ ἄνθρωποι λένε λόγια πολλά, μᾶ δέν πιστεύουνε σέ τίποτα, γι’ αὐτό εἶπε ὁ Δαβίδ: «Πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης». Γύρισα καί κοίταξα τό φτωχικό μας, ποῦνε σάν ξωκλήσι, στολισμένο μέ εἰκονίσματα καί μέ ἁγιωτικά διβλία, χωμένο ἀνάμεσα στ’ ἀρχοντόσπιτα τῆς Βαβυλώνας, κρυμένο, σάν τόν φτωχό πού ντρέπεται μὴν τόν δεῖ ὁ κόσμος. Ἡ καρδιά μου ξεστάθηκε, κρυμένη καί κείνη μέσα μου. Ἐνοιωσα πώς ἤμουνα χωρισμένος ἀπό τόν κόσμο, κι οἱ λογισμοί μου πώς ἦτανε καί κείνοι κρυμένοι πίσω ἀπό τό καταπέτασμα πού χώριζε τόν κόσμο ἀπό μένα, καί πώς ἄλλος ἥλιος κι ἄλλο φεγγάρι φωτίζανε τόν δικό μας τόν κόσμο. Κι ἀντί νά πικραθῶ, εὐφράνθηκε ἡ ψυχὴ μου πώς μ’ ἔχουνε ξεχασμένο, κι ἡ χαρά ἡ μυστική, πού τή νοιώθουνε ὅσοι εἶναι παραπεταμένοι, ἄναψε μέσα μου ἡσυχά κι εἰρηνικά, κι ἡ παρηγοριά μέ γλύκανε σάν μπάλαμο, ἀνακατεμένη μέ τό παράπονο. Καί φχαρίστησα Ἐκεῖνον πού φανερώνει τέτοια μυστήρια στόν ἄνθρωπο, καί

* Τό κείμενο αὐτό πού ἐγράφη τά ξημερώματα τῆς 1ης Ἰανουαρίου τοῦ 1950, πρωτοδημοσιεύθηκε στήν ἐφημερίδα *Καθημερινή* τῆς 1–2 Ἰανουαρίου 1984

πού κάνει πλούσιους τούς φτωχούς, τούς χαρούμενους, τούς θλιμμένους, πού δίνει μυστική συντροφιά στους ξεμοναχιασμένους, και πού μεθ'α μέ τό κρασί τῆς τράπεζάς του ὄσους κρεμάσανε τήν ἐλπίδα τους σέ Κεῖνον. Ἔαν δέν ἤμουν α φτωχός και ξευτελισμένος, δέν θά μπορούσα νά ἀξιωθῶ τούτη τήν πονεμένη χαρά, γιατί δέν ξαγοράζεται μέ τίποτα ἄλλο, παρεχτός μέ τή συντριβή τῆς καρδιάς, κατά τόν Δαυίδ πού λέγει: «Κύριε, ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με». Ἐπειδή ὄποιος δέν πόνεσε και δέν ταπεινώθηκε, δέν παίρνει ἔλεος. Ἔτσι τά θέλησε ἡ ἀνεξιχνίαστη σοφία. Μά οἱ ἄνθρωποι δέν τά νοιώθουν αὐτά, γιατί δέν θέλουν α νά πονέσουν α και νά ταπεινωθοῦνε, ὄστε νά νοιώσουν α κάποιο πρᾶγμα πού εἶναι παραπέρα ἀπό τήν καλοπέραση τοῦ κορμιοῦ και ἀπό τά μάταια πάθη τους.

ἜΟλοένα, χωρίς νά τό καταλάβω, ἀνεδαίνα α νά δάκρυα στά μάτια μου, δάκρυα για τόν κόσμο και δάκρυα για μένα. Δάκρυα για τόν κόσμο γιατί γυρεύει νά βρεῖ τή χαρά ἐκεῖ πού δέν βρῖσκεται, και δάκρυα για μένα γιατί πολλές φορές δείλιασα μπροστά στή φτώχεια και στους ἄλλους πειρασμούς, και δικαίωσα τούς ἀνθρώπους, ἐνῶ τώρα ἐνοιωσα πώς δέν παίρνει ὄ ἄνθρωπος μεγάλο χάρισμα χωρίς νά περάσει μεγάλο πειρασμό. Κι ἀντρειεύθηκα κατά τό πνεῦμα, κι ἐνοιωσα πώς δέν φοβᾶμαι τή φτώχεια, παρά πώς τήν ἀγαπῶ. Και κατάλαβα καλά πώς δέν πρέπει ὄ ἄνθρωπος νά ἀγαπήσει ἄλλο τίποτα ἀπό τόν πόνο του, γιατί ἀπό τόν πόνο ἀναδρύζει ἡ ἀληθινή χαρά κι ἡ παρηγοριά, κι ἐκεῖ βρῖσκονται οἱ πηγές τῆς ἀληθινῆς ζωῆς.

ἜΑληθινά, ἡ φτώχεια εἶναι φοβερό θηρίο. ἜΟποιος τό νικήσει ὄμως και φτάξει νά μήν τό φοβᾶται, θά βρεῖ μεγάλα πλούτη μέσα του. Τούτη τήν ἀφοβία τή δίνει ὄ Κύριος, ἄμα ταπεινωθεῖ ὄ ἄνθρωπος. Σ' αὐτόν τόν πόλεμο πού ἡ ἀντρεία λέγεται ταπείνωση, και τά βραβεῖα εἶναι ἡ καταφρόνιση και ἔξευτελισμός, δέν βαστᾶνε οἱ ἀντρεῖοι τοῦ κόσμου. ἜΟποιος δέν περάσει ἀπό τή φωτιά τῆς δοκιμῆς, δέν ἐνοιωσε ἀληθινά τί εἶναι ἡ ζωή, γιατί ὄ Χριστός εἶπε: «Ἔγώ εἶμαι ἡ ζωή», και γιατί εἶπε πάλι: «Μακάριοι οἱ πικραμένοι, γιατί αὐτοῖ θά παρηγορηθοῦνε». ἜΟποιος δέν ἀπελπίσθηκε ἀπό ὄλα, δέν τρέχει κοντά στον Θεό, γιατί λογαριάζει

πώς ὑπάρχουν α κι ἄλλοι προστάτες γι' αὐτόν, παρεχτός τοῦ Θεοῦ.

Κι ἐκεῖ πού τά συλλογίζομουν α αὐτά, ἐνοιωσα μέσα μου ἕνα θάρρος και μιά ἀφοβία ἀκόμα πιό μεγάλη, κι εἰρήνη μέ περισκέπασε, κι εἶπα τά λόγια πού εἶπε ὄ Ἰωνᾶς μέσα ἀπό τό θεριόφαρο: «Ἔβόησα ἐν θλίψει μου πρὸς Κύριον τόν Θεόν μου και εἰσήκουσέ μου. ἜΑπό τήν κοιλιά τοῦ ἜΑδη ἄκουσες τήν κραυγή μου, ἄκουσες τή φωνή μου. ἜΑβυσσο ἄπατη μέ ἔξωσε. Τό κεφάλι μου χώνεψε μέσα στίς σκισμάδες τῶν δουνῶν, κατέβηκα στή γῆς, πού τήν κρατᾶνε ἀμπάρες ἀκατάλυτες. ἜΑς ἀνεβεῖ ἡ ζωή μου ἀπό τή φθορά πρὸς ἐσένα, Κύριε ὄ Θεός μου. Τήν ὄρα πού χάνεται ἡ ζωή μου, θυμήθηκα τόν Κύριο. ἜΑς ἔρθει ἡ προσευχή μου στήν ἀγιασμένη ἐκκλησία σου. ἜΟσοι φυλάγουν α μάταια και ψεύτικα θά παρατηθοῦνε χωρίς ἔλεος. Μά ἐγώ θά σέ φχαριστήσω και μέ φωνή αἰνέσεως θά σέ δοξολογήσω». Και πάλι δόξασα τόν Θεό και τόν φχαρίστησα γιατί μ' ἔκανε ἀναίσθητο για τίς ἡδονές τοῦ κόσμου, τόσο πού νά συχαίνουμαι ὄσα εἶναι ποθητά για τούς ἄλλους, και νά νοιώθω πώς εἶμαι κερδισμένος ὄποτε οἱ ἄλλοι λογαριάζουν α πώς εἶμαι ζημιωμένος. Και γιατί πήρα δύναμη ἀπό Κεῖνον νά καταφρονῆσω τόν σατανᾶ, πού παραφυλάγει πότε θά λιγοψυχῆσω, κι ἔρχεται και μοῦ λέγει: «Πέσε προσκύνησέ με, γιατί θά γίνουν α ψωμιά αὐτές οἱ πέτρες πού βλέπεις». Και πάλι ξανάρχεται και μοῦ λέγει: «Ἔ, πώς χαίρεται ὄ κόσμος! ἜΑκοῦς τόν ἀλαλαγμό, τίς φωνές πού βγαίνουν α ἀπό τά παλάτια ὄπου διασκεδάζουν α οἱ φτωχισμένοι ὑποταχτικοί μου, ἄντρες και γυναῖκες; Πέσε προσκύνησέ με και σάν ἀπλώσεις μοναχά τό χέρι σου νά τά πάρεις ὄλα. ἜΕσύ εἶσαι ἄνθρωπος τιμημένος για τήν τέχνη σου. Γιατί νά ὑποφέρνεις, σέ καιρό πού αὐτοῖ χαίρουνται ὄλα τά καλά και τ' ἀγαθά, μ' ὄλο πού δέν ἔχουν α τή δική σου ἀξωσύνη; Κοίταξε τή φτώχεια σου, κι ἄν δέν λυπᾶσαι τόν ἑαυτό σου, λυπήσου τήν καῦμένη τή γυναῖκα σου και τό φτωχό τό παιδί σου, πού ὑποφέρουν α ἀπό σένα!». ἜΑλλη φορά τόν ἄκουγα, μ' ὄλο πού δέν ἔκανα ὄτι μοῦλεγε, μά τώρα τόν ἄφησα νά λέγει χωρίς νά τόν ἀκούω ὄλοτελα. ἜΕμένα ὄ νοῦς μου ἦταν α σέ κείνους τούς θλιμμένους και τούς βασανισμένους πού δέν ἔχουν α ἐλπίδα, και σέ κεινούς πού τρώγαν α και

πίνανε κείνη τή νύχτα καί πού χορεύανε μέ τίς γυναίκες πού δέν ἔχουνε ντροπή, καί σέ κεινούς πού μαζεύουνε πλούτη κι ἀδιαφόρετα πράματα πού δέν μποροῦνε νά τ' ἀποχωριστοῦνε σά σιμώσει ὁ θάνατος, καί πού καταγίνονται νά δέσουνε τόν ἑαυτό τους μέ πιό πολλά σκοινιά, ἀντίς νά τά λιγοστέψουνε. Ἐπειδῆς οἱ δύστυχοι εἶναι φτωχοί ἀπό μέσα τους κι ἀδειανοί καί τρεμάμενοι, καί θέλουνε νά ζεσταθοῦνε καί γι' αὐτό ρίχνουνε ἀπό πάνω τους ὅλα αὐτά τά πράματα, σάν τόν θερμισμένον πού ρίχνει ἀπάνω του παπλώματα καί ροῦχα, δίχως νά ζεσταθεῖ. Λογαριάζω πώς οἱ σημερινοί οἱ ἄνθρωποι εἶναι πιό φτωχοί στό ἀπομέσα πλοῦτος καί γι' αὐτό ἔχουνε ἀνάγκη ἀπό τόσα πολλά μάτια πράγματα. Αὐτά πού λένε χαρές καί ἡδονές, τά δοκίμασα κι ἐγώ σάν ἄνθρωπος, καί πίστευα κι ἐγώ πώς ἦτανε στ' ἀληθινά χαρά κι εὐτυχία. Μά γλήγορα κατάλαβα πώς ἦτανε ψευτιές καί φαντασίες ἀσύστατες, καί πώς χοντραίνουνε τήν ψυχή καί στραβώνουνε τά πνευματικά της μάτια, καί τότε δέν μπορεῖ νά δεῖ καί γίνεται κακιά κι ἀλύπητη στόν πόνο τοῦ ἀδελφοῦ της, ἀδιάντροπη, ἀκατάδεκτη, ἄθεη, θυμώτρα, αἰμοδόρα.

Ἄλλοι οἱ εἶναι σκλάβοι στήν καλοπέραση τοῦ κορμιοῦ τους δέν ἔχουνε ἀληθινή χαρά, γιατί δέν ἔχουνε εἰρήνη. Γιά τοῦτο θέλουνε νά βρῖσκονται μέσα σέ φουρτούνα καί νά ζαλίζονται, ὥστε νά θαροῦνε πώς εἶναι φτωχισμένοι. Ἡ χαρά ἢ ἀληθινή εἶναι μιά θέρμη τῆς διάνοιας καί μιά ἐλπίδα τῆς καρδιάς πού τίς ἀξιώνονται ὅσοι θέλουνε νά μήν τούς ξέρουνε οἱ ἄνθρωποι, γιά νά τούς ξέρει ὁ Θεός. Γι' αὐτό. Κύριε καί Θεέ καί πατέρα μου, καλότυχος ὅποιος ἔκανε σκαλούνια ἀπό τή φτώχεια κι ἀπό τά βάσανα κι ἀπό τήν καταφρόνηση τοῦ κόσμου, γιά ν' ἀνεβεῖ σέ Σένα. Καλότυχος ὁ ἄνθρωπος πού ἔνοιωσε τήν ἀδυναμία του ἀληθινά. Ὅσο πιό γλήγορα τό κατάλαβε, τόσο πιό γλήγορα θά ἀπογευτεῖ ἀπό τό ψωμί πού θρέφει κι ἀπό τό κρασί πού δυναμώνει, ἄν ἔχει τήν πίστη του σέ Σένα. Ἄλλοιως θά γκρεμιστεῖ στό δάραθρο τῆς ἀπελπισίας.

Μέ τί λόγια νά φχαριστήσω τόν Κύριό μου, πού ἤμουνα χαμένος καί μέ χεροκράτησε, στραβός καί μ' ἔκανε νά βλέπω; Ἐκεῖνος ἔστρεψε τήν λύπη μου σέ χαρά. «Διήλθομεν διά πυρός καί ὕδατος καί ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀνασφύ-

χίν. Μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπ' Αὐτόν».

Ἄδελφια μου, δῶστε προσοχή στά λόγια μου! Ἔτσι πού βλέπετε, ἔβλεπα κι ἐγώ, καί θαρροῦσα πώς ἔβλεπα· μά τώρα κατάλαβα πώς ἤμουνα στραβός καί κουφός καί ποδαγρός. Μετά χαρᾶς δέχουμαι κάθε κακοπάθηση, γιατί ἄλλοιως δέν ἀνοίγουνε τά μάτια στό ἀληθινό τό φῶς, μήτε τ' αὐτιά ἀκοῦνε τά καλά μηνύματα, μήτε τά πόδια περπατᾶνε στόν δρόμο πού πάγει ἐκεῖ ὅπου εἶναι ἡ αἰώνια πολιτεία τοῦ Χριστοῦ, ἐκεῖ πού βρῖσκουνε εἰρήνη κι ἀνάπαυση οἱ ἀγαπημένοι του. Ὅποιος δέν καταλάθει πώς εἶναι ἀπροστάτευτος ἀπό τούς ἀνθρώπους κι ἔρημος στόν κόσμο τοῦτον, δέν θά ταπεινωθεῖ. Κι ὅποιος δέν ταπεινωθεῖ δέν θά ἐλεηθεῖ. Ἡ λύπη τῆς διάνοιας μᾶς σιμώνει στόν Θεό. Γι' αὐτό δέν θέλω καμιά καλοπέραση, ἀλλά καρδιά συντριμμένη.

Αὐτά κι ἄλλα πολλά ἀναβρῦζανε ἀπό μέσα μου κείνη τή νύχτα, καί τά μάτια μου τρέχανε. Δέν ἤξερε τί συλλογίζουμαι κανένας ἄνθρωπος, ἐκεῖ πού ἤμουνα τρυπωμένος, στό κουβούκλι μου, οὔτε κἄν ἡ Μαρία πού κοιμότανε δίπλα μου κουκουλωμένη. Ὁ βοριάς ἔκανε μεγάλη ταραχή ἀπ' ὄξω. Τά δέντρα ἀναστενάζανε, θαρροῦσες πώς κλαίγανε καί πώς παρακαλοῦσανε ν' ἀνοίξω νά μποῦνε μέσα νά προστατευτοῦνε. Τό καντήλι ἔριχνε τό χρυσοκέρινο φέγγος του ἀπάνου στά κονίσματα καί στ' ἀσημωμένο Εὐαγγέλιο.

Δόξα σοι ὁ Θεός, καλά ἤμαστε! Μακάριος εἶναι ὅποιος εἶναι ξεχασμένος. Ὁ κόσμος παρατέρα γλεντᾶ, χορεύει, κάνει ἁμαρτίες μέ τίς γυναίκες, παίζει χαρτιά. Ὁ δυστυχῆς γιορτάζει τόν θάνατο τοῦ κορμιοῦ του, πού κάνει τόσα γιά νά τό φχαριστήσει. Λές πώς κερδίσανε τήν ἀθανασία, τώρα πού ἦρθε ὁ καινούργιος χρόνος, ἀντίς νά κλάψουνε πώς σιμώνουνε ὀλοένα στό τέλος αὐτῆς τῆς πονηρῆς ζωῆς. «Πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐ γάρ οἶδασι τί ποιοῦσι». Τί κάνουνε; Ποῦ πᾶνε; Σέ λίγο θά καταντήσουνε τά κόκκαλά τους σάν λιθάρια ἄψυχα, θά γκρεμιστοῦνε τά παλάτια τους, θά σδύσει ὅλη τούτη ἡ ὀχλοβοή κι ἡ φωτοχυσία, σάν κάποιο πρᾶγμα πού δέ γίνηκε ποτές. Ὡ κατάδικοι, τί ξεγελοιώσατε; «Ἰνα τί ἀγαπάτε ματαιότητα καί ζητῆτε ψεῦδος;»

Ἐημέρωμα 1ης Ἰανουαρίου 1950

ΟΙ ΜΑΓΟΙ ΜΑΣ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου π. Γεωργίου

Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους

Εκ τῆς Περσίδος Βασιλεῖς, χρυσόν σμύρναν καὶ λίβανον, τῷ κνηθέντι Βασιλεῖ, καὶ Θεῷ προσῆξαν πάλαι· ἡμεῖς δέ νῦν προεορτάζοντες αὐτοῦ τὴν Γέννησιν, εὐσεβοφρόνως ἐκ ψυχῆς, πίστιν ἐλπίδα ἀγάπην, προσφέρωμεν αὐτῷ, τὴν Παρθένον ὑμνοῦντες» (Κάθισμα Ὁρθοῦ 23ης Δεκεμβρίου).

Ἡ ἅγια μας Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ νά προσφέρουμε στὸν ἐν σπηλαίῳ τεχθέντα καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθέντα διὰ τὴν σωτηρίαν μας Κύριον Ἰησοῦν δῶρα ἐξ ἴσου πολύτιμα μέ τὰ δῶρα τῶν Μάγων, τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγάπη μας.

Ὁ χρυσός, ὁ λίβανος καὶ ἡ σμύρνα ἦσαν δῶρα συμβολικά. Τὸν χρυσό προσέφεραν στὸν Κύριο ὡς εἰς βασιλέα, τὸν λίβανον ὡς εἰς Θεόν καὶ τὴν σμύρνα ὡς εἰς μέλλοντα νεκρόν διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Αὐτὰ ἦσαν ὑλικά δῶρα, μέ τὰ ὁποῖα ὅμως οἱ νοσταλγοὶ τοῦ Χριστοῦ Μάγοι ἐξέφρασαν τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγάπη των πρὸς τὸν Χριστόν.

Φωτιζόμενοι ἀπὸ τὴν Χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπλουτίσθησαν μέ τίς τρεῖς αὐτές θεολογικές ἀρετές, γιὰ τίς ὁποῖες ἀργότερα ὁ ἀπόστολος Παῦλος θά εἰπῇ: *νυνὶ δέ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα μείζων δέ τούτων ἡ ἀγάπη* (Α΄ Κορινθ. ιγ' 13). Εἶχαν ὡς φαίνεται πολὺ πόθο γιὰ νά εὔρουν καὶ νά ἐνωθοῦν μέ τὸν Σωτῆρα, καθαρότητα βίου καὶ προαίρεσι ἀγαθῆ.

Ἡ ἀγάπη των πρὸς τὸν ποθούμενο ἀλλὰ καὶ ἄγνωστο ἀκόμη Χριστό τούς ἔκανε νά ἐπιχειρήσουν μακρὺ, ἐπίπονο καὶ ἐπικίνδυνο ταξίδι, γιὰ νά τὸν βροῦν. Ἐμιμήθησαν τὸν Ἀβραάμ πού ἐξῆλθε ἐκ τῆς γῆς του καὶ ἐκ τῆς συγγενείας του καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός του, γιὰ νά πορευθῆ σέ γῆ ἀλλοτρία, ὑπακούοντας στό θέλημα τοῦ Θεοῦ (Πρβλ. Γένεσ. ιβ' 1). Καὶ οἱ Μάγοι ὑπήκουσαν σέ μυστική πρόσκλησι τοῦ Θεοῦ, πού δέχθηκαν στήν θεοφιλεῖ καρδιά τους. Ἔτσι ἐπέτυχαν νά ἰδοῦν καὶ νά προσκυνήσουν τὸ θεῖον Βρέφος καὶ τὴν ἅγια Θεοτόκο.

Σέ τρεῖς οἴκους τῶν Χαιρετισμῶν ἡ Ἐκκλη-

σία κηρύσσει τὴν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ προσκυνῆσιν τῶν Μάγων: «*Θεοδρόμον Ἀστέρα, θεωρήσαντες Μάγοι, τῇ τούτου ἠκολούθησαν αἴγλη...*». «*Ἴδον παῖδες Χαλδαίων, ἐν χειρὶ τῆς Παρθένου, τὸν πλάσαντα χειρὶ τούς ἀνθρώπους καὶ Δεσπότην νοσῦντες αὐτόν, εἰ καὶ δούλου ἔλαβε μορφήν, ἔσπευσαν τοῖς δώροις θεραπεῦσαι, καὶ δοῆσαι τῇ Εὐλογημένῃ...*». «*Κήρυκες θεοφόροι, γεγονότες οἱ Μάγοι, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἐκτελέσαντες σου τὸν χρησμόν, καὶ κηρύξαντές σε τὸν Χριστόν ἅπασι...*».

Οἱ Μάγοι ἀξιώθηκαν ὄχι μόνον νά προσκυνήσουν τὸν τεχθέντα Βασιλέα, ἀλλὰ καὶ νά γίνουν κήρυκές του, ἐπιστρέψαντες στήν πατρίδα τους.

Στὸν Κύριο τούς ὠδηγοῦσε ἓνα ὑπέρολαμπρο ἄστρο. Ὅπως θεολογεῖ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ φανεὶς Ἀστὴρ ἦτο Ἁγγελος Κυρίου. Ἐάν ἦτο ἓνα συνηθισμένο ἄστρο δέν θά ἐπορεύετο, οὔτε θά ἔλαμπε μέ ἰδιαιτέρο τρόπο, οὔτε θά ἐχάνετο, ὅπως ἐγινε ὅταν ἐφθασαν στήν Ἱερουσαλήμ, οὔτε θά ἔμεινε ἀκίνητο ἐπάνω στό σπίτι τῆς Βηθλέεμ, ὅπου εὐρίσκετο ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς.

Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀστὴρ ἦτο Ἁγγελος Κυρίου, εἶναι φανερό ὅτι τὸ Φῶς πού ἐξέπεμπε ἦτο τὸ Ἄκτιστο Φῶς, αὐτό πού ἀργότερα εἶδαν στήν Μεταμόρφωσι οἱ Μαθηταὶ τοῦ Κυρίου καὶ αὐτό πού εἶδε ὁ ἀπόστολος Παῦλος στό ὄραμα τῆς Δαμασκοῦ. Μακάριοι οἱ καθαροὶ ὀφθαλμοὶ τῶν εὐλαβῶν Μάγων, πού εἶδαν τὸ φῶς τῆς θεότητος.

Παρόμοια χάρι θεᾶς καὶ προσκυνήσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἔλαβαν καὶ οἱ ταπεινοὶ ποιμένες, οἱ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλάκας τῆς νυκτός ἐπὶ τὴν ποιμνὴν αὐτῶν (Λουκ. β' 8), λόγω τῆς ἀπλότητος τῆς καρδιάς τους, ἀλλὰ καὶ οἱ δίκαιοι Συμεὼν ὁ θεοδόχος καὶ Ἄννα ἡ προφήτις.

Πόσοι σοφοί, ἐπίσημοι, νομοδιδάσκαλοι καὶ νομοφύλακες τοῦ Ἰσραὴλ δέν ἔμειναν καὶ δέν μένουν τυφλοὶ καὶ ἀνυποψίαστοι στό μέγα μυστήριον τῆς Σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ!

Εὐχαριστοῦμε τόν Κύριο, πού μᾶς ἀξίωσε νά τόν γνωρίσουμε καί νά τόν πιστεύσουμε ὡς τόν μόνον Σαρκοθέντα Θεόν.

Ἡ ζωή μας ἄς εἶναι μία συνεχῆ πορεία πρὸς προσκύνησίν Του καί προσφορὰν τῶν δώρων μας.

Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης μᾶς συνιστᾷ νά προσφέρουμε στὸν Κύριο ὅ,τι ἔχουμε σ' αὐτόν τόν κόσμον: Ἄλλ' ὅ πόσον μακάριος ἤθελες ἦσαι καί ἐσὺ ἀδελφέ, ἐάν ἡξεύρης νά ἀφιερῶνῃς εἰς τόν Κύριον, καθὼς οἱ μάγοι, ὅ,τι καί ἂν ἔχῃς εἰς τοῦτον τόν κόσμον, τόσον ἐσωτερικά ὅσον καί ἐξωτερικά ἀγαθά· τόσον ψυχικά ὅσον καί σωματικά. Καί διατί φοβεῖσαι νά ἀφιερῶσῃς ὅλα σου τά πάντα εἰς τόν Θεόν; (Γυμνάσματα Πνευματικά).

Ἰδιαίτερα μᾶς συνιστᾷ: πρόσφερε εἰς τόν νεογέννητον βασιλέα Ἰησοῦν· ἀ', ὡσάν χρυσάφι, τό ἐπιθυμητικόν μέρος τῆς ψυχῆς σου, ἤγουν πρόσφερε του μίαν καρδίαν καί θέλησιν καθαρὰν ὡσάν χρυσάφι, ἀπό κάθε κακὴν ἐπιθυμίαν καί ὄρεξιν· ὅλην ποθοῦσαν τά οὐράνια· ὅλην κλίνουσαν εἰς τά πνευματικά· ὅλην ἀνημμένην εἰς μόνην τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ καί ὄχι εἰς ἄλλο κανέν γήινον πρᾶγμα· καί ἀπλῶς ὅλην μέ ὅλα της τά θελήματα καί τὰς ἐπιθυμίας...

Καί ἀκόμη: β'. Πρόσφερε ἀδελφέ εἰς τόν Ἰησοῦν ὡσάν λιθάνι, τόν νοῦν καί τό λογιστικόν μέρος τῆς ψυχῆς σου καθαρὸν ἀπό βλασφημους λογισμούς, καθαρὸν ἀπό αἰσχροὺς λογισμούς, ὅλον διαφανές ἀπό πνευματικά ἐνθυμήματα· ὅλον λαμπρὸν ἀπό τὴν νοεράν προσευχήν, ἣτις ἀναπέμπεται εἰς τόν Θεόν ὡς θυμίαμα καί λιθάνι, ὡς λέγει ὁ Δαβὶδ, «κατευ-

θυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου», ὅλον ὑποτασσόμενον εἰς τὴν ὑπακοήν τοῦ Χριστοῦ μέ ὅλα του τά φρονήματα, ὡς λέγει ὁ Παῦλος «λογισμούς καθαιροῦντες καί αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑποκοήν τοῦ Χριστοῦ», ὅλον πεπυρακτωμένον ἀπό καλούς καί θεϊκούς λογισμούς. Πρόσφερε τον λέγω τό λογιστικόν σου, ὅλον συντετριμμένον, ὅλον τεταπεινωμένον μέ τό πνεῦμα τῆς κατανύξεως.

Ἐπίσης: γ'. Πρόσφερε δῶρον εἰς τόν Ἰησοῦν ὡσάν σμύρναν τὴν νέκρωσιν τοῦ θυμικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς σου, μακρύνωντας ἀπό τὴν καρδίαν σου κάθε ταραχήν, κάθε ὀργήν, κάθε θυμόν, κάθε πικρίαν, κάθε μῖσος, κάθε κραυγήν, κάθε ὕβριν καί λοιδορίαν, καθὼς παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος «πᾶσα πικρία καί ὀργή καί κραυγή καί βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ἡμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ»...

Μακάριοι οἱ Χριστιανοί, μοναχοί καί κοσμικοί, πού συμπορεύονται καθ' ὅλην τὴν ζωὴν των μέ τοὺς εὐλογημένους Μάγους, πού τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ τοὺς ὀδηγεῖ στὴν ζωὴ τους, πού συμπροσκυνοῦν τόν νηπιάσαντα Θεόν καί τοῦ προσφέρουν ὅ,τι πολυτιμότερο ἔχουν, τὴν πίστι, τὴν ἐλπίδα καί τὴν ἀγάπη τους μέ τό τριμερές τῆς ψυχῆς τους, δηλαδή μέ τό λογιστικό (νοῦς), τό θυμικό (συναίσθημα) καί τό ἐπιθυμητικό τους (θέλησι).

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἀξίωσε καί μᾶς μαζί μέ τοὺς εὐλαβεῖς Μάγους νά σοῦ προσφέρουμε ὅλη τὴν ὑπαρξί μας ὡς ἓνα ταπεινὸ ἀντίδωρο τῆς δικῆς Σου ἀπείρου ἀγάπης πρὸς ἐμᾶς τά ἀνάξια τέκνα σου.

Αγγλος ἢ Γερμανός ἢ Γάλλος δύναται νά εἶναι κοσμοπολίτης, ἢ ἀναρχικός ἢ ἄθεος ἢ ὅ,τι δήποτε. Ἔκαμε τό πατριωτικόν χρέος του, ἔκτισε μεγάλην πατρίδα. Τώρα εἶναι ἐλεύθερος νά ἐπαγγέλλεται χάριν πολυτελείας τὴν ἀπιστίαν καί τὴν ἀπαισιοδοξίαν. Ἄλλὰ ὁ Γραικύλος τῆς σήμερον ὅστις θέλει νά κάμῃ δημοσίᾳ τόν ἄθεον ἢ τόν κοσμοπολίτην, ὁμοιάζει μέ νάνον ἀνορθούμενον ἐπ' ἄκρων ὀνύχων καί ταυνομένον νά φθάσῃ εἰς ὕψος καί φανῇ καί αὐτός γίγας. Τό ἑλληνικόν ἔθνος, τό δοῦλον, ἀλλ' οὐδέ ἦττον καί τό ἐλεύθερον ἔχει καί θά ἔχῃ διὰ παντός ἀνάγκην τῆς θρησκείας του.

Ἄλεξανδρου Παπαδιαμάντη, *Λαμπριάτικος Ψάλτης*, Ἄπαντα Ἀ. Παπαδιαμάντη, Τόμος 1, σελ. 417
Ἐκδ. Τύπος Α.Ε.

ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ

Θεολογική και Ίατρική Παρέμβαση*

Ἀρχιμανδρίτου Λουκά Τσιούτσικα,
Πρωτοπρεσβυτέρου Στεφάνου Στεφοπούλου και
Μοναχοῦ Δαμασκηνοῦ Ἀγιορείτου

Εἶναι γνωστόν ὅτι ἡ ἐντυπωσιακὴ πρόοδος πού ἐπέτυχε ἡ σύγχρονη ἱατρικὴ ἐπιστῆμη σέ θέματα πού ἔχουν σχέση μέ τήν ἀρχή, τήν παράταση ἢ τό τέλος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως π.χ. ἡ ὑποδοθηθούμενη ἀναπαραγωγή, ἡ κλωνοποίηση, οἱ πειραματισμοί σέ ἐμβρυϊκά βλαστοκύτταρα, οἱ μεταμοσχεύσεις, ὡς καί τά συναφῆ θέματα τοῦ λεγομένου ἐγκεφαλικοῦ θανάτου καί τῆς εὐθανασίας, δημιουργοῦν πληθώρα ἀπό θεολογικά, ἠθικά, κοινωνικά, νομικά καί ἐπιστημονικά διλήμματα.

Μέ τά θέματα αὐτά ἀσχολήθηκε ἡ Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή Βιοηθικῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σέ μία ἐπαινετή προσπάθεια διαφωτίσεως τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Πολλές ἀπό τίς θέσεις τῆς Ἐπιτροπῆς, ἰδιαίτερα αὐτές γιά τίς μεταμοσχεύσεις καί τόν ἐγκεφαλικό θάνατο, δέν μᾶς ἀναπαύουν, γιατί δέν συμφωνοῦν μέ τήν ἐκκλησιαστική μας συνείδηση, ὅπως αὐτή διαμορφώθηκε ἀπό τή μελέτη τοῦ εὐαγγελικοῦ καί πατερικοῦ λόγου, ἀλλά καί μέ βασικές ἱατρικές θέσεις, πού ἴσχυαν ἐπί αἰῶνες καί ἰσχύουν ἀκόμη. Θεωροῦμε γι' αὐτό ἐπιβεβλημένο νά φωτίσουμε καί ἀπό ἄλλη πλευρά τά θέματα αὐτά, ὡς μικρὴ συμβολή στήν ἀντιμετώπιση τῶν βιοηθικῶν διλημμάτων, καταγράφοντας μερικὲς βασικές θεολογικές καί ἱατρικές θέσεις.

Α'. Θεολογικές ἀνθρωπολογικές θέσεις

1. Κατά τή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἄνθρωπος κατά τήν φύση του εἶναι σύνθετο, μεικτό, ὄν. Πλάσθηκε κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ καί ἀποτελεῖται ἀπό τήν ψυχή, πού συνιστᾶ τό πνευματικό μέρος τοῦ ἀνθρώπου καί τόν ἐντάσσει στόν πνευματικό κόσμο, καί ἀπό τό σῶμα, μέ τό ὁποῖο ἐντάσσεται στόν

ὕλικό, αἰσθητό κόσμο. Εἶναι μείξη καί κράση πνεύματος καί ὕλης, «σύνδεσμος τῆς ὄρατῆς καί ἀοράτου φύσεως». Καί τό μέν σῶμα εἶναι ὕλικό, σύνθετο καί φθαρτό, ἡ δέ ψυχή εἶναι «οὐσία ζῶσα, ἀπλή, ἀσώματος, σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς κατ' οἰκείαν φύσιν ἀόρατος, λογική τε καί νοερά, ἀσχημάτιστος... ἀθάνατος» (Ἁγ. Ἰωάννης Δαμασκηνός). Ἐπομένως ἡ ψυχή τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶναι ἀπλή βιολογική ἐνέργεια τοῦ σώματος, ὅπως εἶναι τῶν ζῶων, τά ὁποῖα γιά τόν λόγο αὐτό εἶναι θνητόψυχα, δέν ἐπιβιώνουν μετά τόν σωματικό θάνατο, ἀλλά εἶναι οὐσία ἀθάνατη μέ δική της ἐνέργεια. Ὁ θάνατος δέν εἶναι παντελῆς ἐξαφάνιση τοῦ ὄλου ἀνθρώπου, ἀλλά χωρισμός τῆς ψυχῆς ἀπό τό σῶμα, τό ὁποῖο στή συνέχεια, ὡς σύνθετο, φθείρεται καί διαλύεται, ἐνῶ ἡ ψυχή ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει καί νά ἐνεργεῖ. «Οὐχ ἡ ψυχή ἐστίν ἡ ἀποθνήσκουσα, ἀλλά διά τήν ταύτης ἀναχώρησιν ἀποθνήσκει τό σῶμα» (Μ. Ἀθανάσιος).

2. Σχετικά μέ τόν χρόνο τῆς ἐνώσεως τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματος ἡ Ἐκκλησία δέχεται ὅτι δημιουργοῦνται συγχρόνως. «Ἄμα δέ τό σῶμα καί ἡ ψυχή πέπλασται, οὐ τό μέν πρῶτον, τό δέ ὕστερον» (Ἁγ. Ἰωάννης Δαμασκηνός). Αὐτό ἰσχύει καί γιά τήν πλάση κάθε νέου ἀνθρώπου: τό σῶμα καί ἡ ψυχή συνυπάρχουν «ἐξ ἄκρας συλλήψεως». Συνεπῶς τό ἔμβρυο εἶναι πλήρης ἄνθρωπος, ἐκ ψυχῆς καί σώματος, καί πρὶν ἀπό τόν σχηματισμό καί τή λειτουργία τοῦ ἐγκεφάλου. Αὐτό καταδεικνύει ὅτι, ὄχι μόνο ὁ ἐγκεφαλικός θάνατος ἀλλά καί ἡ παντελής ἔλλειψη τοῦ ἐγκεφάλου δέν συνεπάγονται ὅτι ὁ εὐρισκόμενος στίς καταστάσεις αὐτές ἄνθρωπος παύει νά εἶναι ἔμψυχο καί ζωντανό ὄν.

3. Σχετικά μέ τό ποῦ βρίσκεται καί πῶς

* Τό κείμενο αὐτό ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη συμβολή τῶν μνημονευομένων τριῶν συγγραφέων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἓνας εἶναι καί ἱατρός. Ἐτυχε ἐπεξεργασίας καί υἱοθετήσεως ἀπό εὐρύτερη ομάδα θεολόγων καί ἱατρῶν.

ἐνεργεῖ ἡ ψυχὴ, οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διδάσκουν ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν ἐδρεύει σὲ συγκεκριμένο ὄργανο, ἀλλὰ εὐρίσκεται σὲ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ σώματος, ζωοποιῶσα καὶ κινῶσα τὰ μέλη. Κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο Παλαμᾶ ἡ ψυχὴ «συνέχουσα τὸ σῶμα, ᾧ καὶ ἐκτίσθη, πανταχοῦ τοῦ σώματός ἐστιν, οὐχ ὡς ἐν τόπῳ οὐδ' ὡς περιεχομένη, ἀλλ' ὡς συνέχουσά τε καὶ περιέχουσα καὶ ζωοποιῶσα τοῦτο, κατ' εἰκόνα καὶ τοῦτ' ἔχουσα Θεοῦ», κατὰ δὲ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη Δαμασκηνό «ὄργανικῶς κεχρημένη σῶματι καὶ τούτῳ ζωῆς ἀυξήσεώς τε καὶ αἰσθήσεως καὶ γεννήσεως παρεκτικῆ».

4. Βιολογικὴ ζωὴ χωρὶς τὴν ὑπαρξὴ τῆς ψυχῆς μέσα στό σῶμα δὲν νοεῖται. Στήν περίπτωση ἀποκοπῆς, καταστροφῆς ἢ νεκρώσεως ἑνός ζωτικῶς ὄργανου, ὅποτε ὁ ἄνθρωπος ἐπιβιώνει μέ ὑποστηρικτικῆς ἐνεργειες, ἐξακολουθεῖ ἡ ψυχὴ νά παραμένει συνδεδεμένη μέ τό σῶμα καί νά ἐνεργεῖ σέ ἄλλα σωματικά ὄργανα. Στήν κατάσταση τοῦ ἐγκεφαλικοῦ θανάτου ἡ Ἰατρικὴ κατορθώνει μέ τή βοήθεια τῆς τεχνολογίας νά διατηρεῖ τή βιολογικὴ ζωὴ, ἀφοῦ ὁ ὑπόλοιπος ὀργανισμός, πλὴν τοῦ ἐγκεφάλου, λειτουργεῖ. Ἡ διατήρηση τῆς βιολογικῆς ζωῆς προϋποθέτει τὴν ὑπαρξὴ τῆς ψυχῆς μέσα στό σῶμα καὶ δείχνει ὅτι δὲν λύθηκε ἀκόμη ὁ μεταξὺ τους δεσμός, δὲν ἐπισυνέβη δηλαδή ὀριστικῶς καὶ καθ' ὀλοκληρίαν ὁ θάνατος. Συνεπῶς ἡ διακοπὴ τῆς ὑποστηρικτικῆς λειτουργίας, ἀκόμη καὶ μέ τὴν συγκατάθεση τοῦ ἀσθενοῦς, πολὺ περισσότερο ἢ λήψη ὀργάνων γιὰ μεταμόσχευση ἀπὸ τοὺς «ἐγκεφαλικά νεκρούς», ἀποτελοῦν ἐνεργητικὴ πρόκληση θανάτου, ἢ ὁποῖα κατὰ τὴν κανονικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ἰσοδυναμεῖ μέ φόνο, καὶ μάλιστα ἀσθενοῦς καὶ ἀνυπερασπίστου ἀνθρώπου κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἔκτρωση τῶν ἐμβρύων.

5. Εἰδικώτερα, κατὰ τὸν Ἅγιο Μάξιμο τὸν Ὁμολογητῆ, ἡ ψυχὴ φανερόνεται μέ τό νά

ἐνεργεῖ πάνω στά μέλη τοῦ σώματος, ἀνάλογα μέ τὴν δυνατότητα πού ἔχουν. Κάθε σωματικὸ ὄργανο δέχεται ἐκείνη τὴν ψυχικὴ ἐνέργεια, τὴν ὁποῖα ἐκ φύσεως ἔχει τὴ δύναμη νά ἐκφράσει. Ὅταν δὲ κάποιον ὄργανο ὑποστῆ βλάβη, ἀπλῶς παύει νά ἐκφράζεται ἢ ἀντίστοιχη λειτουργία τῆς ψυχῆς. Ἔτσι, ὅταν στὸν ἐγκεφαλικὸ θάνατο τὸ νευρικὸ σύστημα, σὲ ποικίλο βαθμὸ, δὲν λειτουργεῖ, δὲν μπορούμε δέβαια νά ἀντιληφθοῦμε τίς σκέψεις ἢ τὰ συναισθήματα, αὐτὸ ὅμως δὲν ἀποκλείει τὴν ὑπαρξὴ τους στό χῶρο τῆς ψυχῆς. Τὸ περιεχόμενο τῆς συνείδησης παραμένει, ἔστω καὶ ἂν ὑπάρχει ἀδυναμία νά ἐκφρασθεῖ. Στόν «ἐγκεφαλικά νεκρό» καταργεῖται μὲν ὁ προφορικὸς λόγος, ὄχι ὅμως ὁ ἐνδιάθετος, οὔτε οἱ ἄδηλοι λόγοι. Μέ ἄλλα λόγια, συνεχίζει νά «ἐργάζεται» ἢ νοερά του ἐνέργεια.

6. Κατὰ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη Δαμασκηνό μέρος τῆς ψυχῆς, «τό καθαρῶτατον», εἶναι ὁ νοῦς, τοῦ ὁποῖου ἢ μὲν οὐσία εὐρίσκεται στήν σαρκικὴ καρδιά, χωρὶς νά περικλείεται ἀπὸ αὐτὴν σάν σὲ ἀγγεῖο, οὔτε πολὺ περισσότερο νά ταυτίζεται μέ αὐτὴν, ἀλλὰ ἀπλῶς τὴν χρησιμοποιοῖ ὡς ὄργανο καὶ ὄχημα, ἢ ἐνέργειά του ὅμως στὸν πεπτωκότα ἄνθρωπο εὐρίσκεται στὸν ἐγκέφαλο· στὸν κατὰ φύσιν ἄνθρωπο πρέπει νά ἐπανέλθει ἢ ἐνέργεια τοῦ νοῦ στήν οὐσία τῆς, στήν καρδιά, ὥστε νά παύσει ἢ διαχυσῆ, νά ἐνοποιηθεῖ ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νά μπορέσει νά ἐνωθεῖ μέ τό Θεό.

7. Αὐτὴ ἡ πνευματικὴ καρδιά, «ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος» (Ἄπ. Πέτρος), εἶναι ὁ χῶρος στὸν ὁποῖο ἀναπτύσσεται ὅλη ἡ πνευματικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἐκεῖ ἐνοικεῖ ἢ Χάρις τοῦ Θεοῦ διὰ νά τὸν καταστήσει «ναόν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ἄπ. Παῦλος). Ἐκεῖ οὐσιώνεται καὶ ὑποστασιοποιεῖται τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο, τὸ ὁποῖο ὀλοκληρώνεται, ὅταν ὁ ἄνθρωπος φθάσει στό «καθ' ὀμοίωσιν». Εἶναι προφανές, ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ αὐτὴ πνευ-

Ἡ Παρακαταθήκη στό Διαδίκτυο φιλοξενεῖται στὸν Διαδικτυακὸ Τόπο

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΛΟΓΟΣ

στὴ διεύθυνση

www.orthodoxnet.gr

Συνιστοῦμε ἐπίσης τὴν ἐπίσκεψη στήν ἰστοσελίδα:

www.orthros.org

ματική ζωή του ανθρώπινου προσώπου, ζωή συνειδητή και χαρισματική, μπορεί να είναι ανεξάρτητη από τον εγκέφαλο και τις λειτουργίες του.

8. Ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους χριστιανική ἀγάπη εἶναι ἀνιδιοτελής, συνειδητή, καὶ ἔχει τὸν χαρακτήρα τῆς θυσίας. Δέν ἐκτιμᾶται μὲ τὴν ἀντικειμενική ἀξία τοῦ προσφερομένου ἢ μὲ τὴν ἀξία πού ἔχει αὐτό γιὰ τοὺς ἀποδέκτες του, ἀλλὰ μὲ τὸ πόσο στοιχίζει στὸν δότη ἡ προσφορά του, σύμφωνα καὶ μὲ ὅσα διδάσκει ὁ Χριστός γιὰ τὸ δίλεπτο τῆς χήρας, μὲ τὸ ἐὰν δηλαδή στερεῖται κανεὶς κάτι πού τοῦ εἶναι χρήσιμο, ἐὰν θυσιάζει κάτι χρήσιμο αὐτός, γιὰ νὰ ὠφεληθεῖ ὁ ἄλλος. Ἐὰν ὅμως ὁ «ἐγκεφαλικά νεκρός» εἶναι νεκρός, ἡ προσφορά τῶν ὁποιωνδήποτε ὀργάνων του στερεῖται τοῦ χαρακτήρα τῆς ἀγάπης, ἐφ' ὅσον αὐτὴ δέν τοῦ στοιχίζει τίποτε, γιατί προσφέρει ἄχρηστα γι' αὐτὸν ὄργανα, δέν στερεῖται οὔτε θυσιάζει κάτι χρήσιμο γιὰ τὸν ἑαυτό του. Πρόκειται γιὰ πράξη συμφεροντολογική, ἰδιοτελῆ καὶ ἐγωϊστική, διότι περιμένει κανεὶς ἀμοιβές καὶ ἀνταπόδοση ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ στερεηθεῖ ἢ νὰ θυσιάσει κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Ἀντίθετα οἱ ἀρετές τῆς θυσίας καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον ἐφαρμόζονται ἀπόλυτα στὴν προσφορά ὀργάνων ἀπὸ ζῶντες δότες, ὅταν πρόκειται γιὰ διπλά ὄργανα καὶ ἰστούς. Προσφέρουν τότε θυσιάζοντας καὶ ἐλαττούμενοι.

9. Δέν ὑπάρχει μέχρι σήμερα ἀπόλυτη ὁμοφωνία τῶν ἱατρῶν διεθνῶς γιὰ τὸν «ἐγκεφαλικά θάνατο». Πολλοὶ ἱατροὶ ἔχουν ἀναπτύξει ἔγκυρη καὶ συγκροτημένη ἐπιχειρηματολογία, περὶ τοῦ ὅτι ὁ «ἐγκεφαλικά θάνατος» δέν συνιστᾶ τὸν βιολογικό θάνατο. Ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ὑποκαταστήσει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἢ νὰ παρεμποδίσει τὴν θαυματουργική ἐπέμβαση τῶν Ἁγίων πρὸς ἐπανόρθωση καὶ θεραπεία ὁποιασδήποτε σωματικῆς βλάβης, ἀκόμη καὶ ἐγκεφαλικῆς; Θὰ δεχθεῖ καὶ θὰ νομιμοποιήσει ἡ Ἐκκλησία ἕναν διαφορετικό θάνατο ἀπὸ αὐτὸν πού διδάσκει ἐπὶ αἰῶνες, στηριζόμενη στὴν Ἁγία Γραφή καὶ στὴν Πατερική Παράδοση, παρασυρόμενη ἀπὸ ἐπισφαλεῖς παραδοχές καὶ προσβάλλουσα τὸ «φοβερότατον μυστήριο τοῦ θανάτου»;

10. Ἡ Χριστιανική Ἠθική, δεχόμενη τὴν ἀλήθεια ὅτι κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου

εἶναι μόνον ὁ Θεός, ἐπαινεῖ κάθε ἱατρική προσπάθεια, ὑπὲρ τῆς θεραπείας τῶν πάσης φύσεως ἀσθενειῶν· πιστεύουσα ὅτι ἡ ζωή εἶναι ἀγαθὸ ὑπέροχης ἀξίας, περιμένει ἀπὸ τοὺς ἱατροὺς νὰ ἐργάζονται μέχρι τέλους πρὸς διάσωση τῆς ζωῆς κάθε ἀνθρώπου, ἔστω καὶ ἀνιάτως πάσχοντος καὶ ὑποφέροντος ἀπὸ τοὺς πόνους, ἔστω καὶ ἐὰν ἔχουν νεκρωθεῖ ζωτικά του ὄργανα, ὅπως ὁ ἐγκέφαλος. Ἡ ἀσθένεια καὶ ὁ πόνος παίζουν σπουδαῖο παιδαγωγικό καὶ σωτηριώδη ρόλο καὶ πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζονται μὲ ὑπομονή καὶ ἐμπιστοσύνη στοῦ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

11. Ἡ ἔννοια τῆς «εἰκαζομένης συναινέσεως» τοῦ ἀσθενοῦς ἀποτελεῖ αὐθαίρετη κατάλυση τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου. Προβληματική ἐπίσης εἶναι ἡ κατ' οἰκονομίαν ἀποδοχή τῆς «συγγενικῆς εἰκαζομένης συναινέσεως» καὶ μάλιστα μὲ ἀγιογραφική θεμελίωση (Α' Τιμ. 5,8)· ἡ ἐπίκληση λόγων οἰκονομικῶν, συναισθηματικῆς φορτίσεως, κόπωσης καὶ «ἱερᾶς» συγγενικῆς μέριμνας δέν ἔχει καμμία πνευματική θεμελίωση.

12. Ἐκτιμοῦμε ὅτι ἡ θεδιασμένη προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας νὰ διατυπώνει θέσεις σὲ ὅλες τὶς ἐπιστημονικῆς ἐξελίξεις, πρὶν συμφωνήσουν μάλιστα μεταξὺ τους οἱ ἐπιστήμονες, ὀδηγεῖ σὲ ἐπικίνδυνη τροχιά ἐκκοσμίκευσης. Ἡ κοινωνική εὐποιΐα, μὲ τὴν κοσμική της μορφή, θὰ τὴν ὀδηγήσει στὴ δημιουργία ἐκκλησιαστικῶν μεταμοσχευτικῶν κέντρων ἢ «στρατηγικῶν συμμαχιῶν» μὲ κρατικούς καὶ ἄλλους φορεῖς, μὲ ἀναπόφευκτη τὴν ἐξάρτησή της ἀπὸ ἰδιοτελῆ συμφέροντα καὶ ἐπιδιώξεις. Αὐτὴ ἡ ἐκκοσμίκευση θὰ ὀδηγήσει σὲ περαιτέρω ἀμφισβήτηση τῶν ἠθικῶν φραγμῶν, σὲ σχετικοποίηση τῶν ἀφθάρτων καὶ αἰώνιων ἀληθειῶν μὲ τὴν θεοποίηση τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας καὶ σὲ ὑποκατάσταση τῆς Ὁρθόδοξης ἀπὸ τὴν «μηχανιστική ἀνθρωπολογία».

Β' Ἱατρικὲς θέσεις

1. Ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκεφαλικοῦ θανάτου, ἡ ὁποία τὸ πρῶτον εἰσήχθη στὴν ἱατρική ὀρολογία καὶ πρακτικὴ τὸ 1968 ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴ τοῦ Harvard, καὶ τὰ κριτήρια διαγνώσεώς του εἶναι μεταβαλλόμενα μὲ τάση περιορισμοῦ τους. Ἐτσι ἀρχικὰ περιελάμβανε τὴν κατά-

παυση των λειτουργιών όλου του νευρικού συστήματος, κεντρικού και περιφερικού. Τό 1981 ή έπιτροπή έμπειρογνωμόνων του Προέδρου των ΗΠΑ μέ τόν ένιαίο όρισμό του θανάτου περιόρισε τήν έννοιά του στή μή αναστρέψιμη παύση όλων των λειτουργιών όλοκλήρου του έγκεφάλου, ένω από τό 1973 στή Μ. Βρετανία και από τό 1985 στήν Έλλάδα γίνονται αποδεκτά τά κριτήρια τής Minnesota, μέ τά όποια ό έγκεφαλικός θάνατος περιορίζεται στή μή αναστρέψιμη βλάβη του έγκεφαλικού στελέχους.

2. Οί λόγοι αντικαταστάσεως των κλασικών κριτηρίων προσδιορισμού του θανάτου, πού ήσαν ή μή αναστρέψιμη διακοπή τής αναπνευστικής και καρδιακής λειτουργίας, μέ τό κριτήριο του έγκεφαλικού θανάτου όμολογείται άπερίφραστα από τήν έπιτροπή του Harvard πώς ήταν α) ότι οί έγκεφαλικώς νεκροί άσθενείς άποτελοϋν «φορτίο» για τούς οικείους και τά νοσοκομεία και β) ότι εάν έξακολουθοϋσαν νά ισχύουν τά παλαιά κριτήρια του όρισμού του θανάτου, θά ήταν δύσκολη ή άπόκτηση όργάνων για μεταμοσχεύσεις.

3. Η έννοια και τά κριτήρια του έγκεφαλικού θανάτου όρίζονται αυθαίρετα· αυθαίρετη είναι επίσης και ή διάγνωσή του, και πολλές φορές έπισφαλής, μέ άποτέλεσμα περιπτώσεις άσθενών πού χαρακτηρίστηκαν έγκεφαλικώς νεκροί νά άποδειχθεί εκ των ύστερων ότι δέν ήταν τέτοιοι στήν πραγματικότητα.

4. Σέ έγκεφαλικώς νεκρούς έπιτελοϋνται πολλές λειτουργίες, όπως α) ή καρδιά πάλλει αυτομάτως, β) οί πνεύμονες ανταλλάσσουν τό O₂ και το CO₂, γ) συνήθως ύπάρχει έπαρκής άγγειακός τόνος, δ) μερικές φορές ή χορηγούμενη τροφή πέπτεται από τό γαστρεντερικό σύστημα, ε) τά κύτταρα άφομοιώνουν τίς θρεπτικές οϋσίες, στ) τό αίμα κυκλοφορεί και άπομακρύνει τά μεταβολικά προϊόντα από τά κύτταρα, ζ) τό ήπαρ άποτοξινώνει τό αίμα, η) οί νεφροί διατηροϋν τό ίσοζύγιο των ύγρων και των ηλεκτρολυτών, θ) τό άνοσοποιητικό σύστημα καταπολεμεί τίς λοιμώξεις, ι) όρισμένοι ένδοκρινείς άδένες έξακολουθοϋν νά λειτουργοϋν. Όλα αυτά καθώς και ή περίπτωση των έμβρύων, στα όποια δέν έχει άκόμη σχηματισθεί ό έγκέφαλος, δείχνουν σαφώς ότι και χωρίς τόν έγκέφαλο τό σωμα μπορεί νά είναι ζω-

ντανός βιολογικά όργανισμός.

5. Η συνείδηση (μέ τήν ιατρική έννοια) διακρίνεται στήν έγρήγορη και στό περιεχόμενό της, ή έλαττωμένη δέ έγρήγορη έμποδίζει τήν εκτίμηση του περιεχομένου τής συνείδησης. Έπομένως στίς περιπτώσεις έγκεφαλικού θανάτου, στίς όποιες έχει κατασταλει ή έγρήγορη, δέν μπορεί νά λεχθεί (τουλάχιστον προς τό παρόν) τίποτε για τό περιεχόμενο τής συνείδησης. Τό νά θεωροϋνται δέ νεκροί αυτοί πού εύρίσκονται σέ θεωρούμενη μόνιμη άπώλεια τής συνείδησης, θά μπορούσε νά όδηγήσει στήν φρικτή κατάσταση, τέτοιοι άνθρωποι νά θάπτονται ή νά καίγονται, ένω αναπνεϋν μέ τή δική τους αυτόματη αναπνευστική λειτουργία.

Συμπέρασμα

Συμπερασματικά και μέ βάση τά όσα προαναφέρθηκαν:

α) Διαπιστώνουμε ότι ό έγκεφαλικός θάνατος είναι μία κατάσταση έννοιολογικώς και διαγνωστικώς ρευστή, όλο δέ και περισσότερο άμφισβητούμενη. Μάλλον πρόκειται για κλινικό κατασκευάσμα πού έξυπηρετεί τήν άποσυμφόρηση των μονάδων έντατικής θεραπείας και τήν άπόκτηση όργάνων για μεταμόσχευση...

β) Και αν άκόμη ήμποροϋσε νά διαγνωσθεί άναμφισβήτητα όλοσχερής καταστροφή του έγκεφάλου, αυτό δέν ταυτίζεται μέ τόν σωματικό θάνατο.

γ) Έφ' όσον ή έσωτερική συνειδητή ζωή και τό πρόσωπο διατηροϋνται, όπως οί Χριστιανοί πιστεύουμε, και μετά τό θάνατο του συνόλου σώματος, δέν έχουμε κανένα λόγο νά δεχθοϋμε ότι αυτά παύουν νά ύπάρχουν επί νεκρώσεως μόνο του έγκεφάλου (έγκεφαλικού θανάτου).

δ) Έπομένως επί έγκεφαλικού θανάτου δέν τίθεται θέμα συνειδητής ζωής και προσώπου αλλά τό μόνο θέμα είναι εάν έξακολουθεί νά ύπάρχει ή συνάφεια ψυχής και σώματος, ή όποια όμως (διατήρηση τής συνάφειας) καταδεικνύεται από τή ζωή του ύπολοίπου σώματος.

ε) Γενικώς είμαστε υπέρ των μεταμοσχεύσεων. Έπειδή όμως θεωροϋμε τούς εύρισκομένους στήν κατάσταση του «έγκεφαλικού θανά-

του» ασθενείς και όχι νεκρούς, σεβόμενοι πλήρως τήν ιερότητα, ίσως και κρισιμότητα για τό αιώνιο μέλλον, τών τελευταίων στιγμών τῆς ἐντεῦθεν τοῦ τάφου ζωῆς των δέν μπορούμε νά συμφωνήσουμε μέ τήν ἀπό αὐτούς ἀφαίρεση πρὸς μεταμόσχευση τών ζωτικῶν τους ὀργάνων. Ἡ μόνη ἠθικά καί κοινωνικά ἀδιάβλητη

περίπτωση δωρεᾶς ὀργάνων γιά μεταμόσχευση εἶναι ἡ ἀπό ὑγιεῖς δότες μεταμόσχευση ἰστών ἢ ἐνός ἀπό τά διπλά ὄργανα, προκειμένου δέ περὶ ἀσθενῶν ἢ τραυματιῶν δοτῶν ἡ μεταμόσχευση ὅσων μπορούν νά μεταμοσχευθοῦν μετά τήν μόνιμη παύση τῆς καρδιοαναπνευστικῆς λειτουργίας.

«ΦΟΥΡΝΟΣ ΤΟΥ ΧΟΤΖΑ»*

τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου (†)

— Γέροντα, ἀφοῦ οἱ ἱαμβικοὶ κανόνες εἶναι δύσκολοι καί δέν εἶναι κατανοητοί στόν κόσμο, γιατί ἡ Ἐκκλησία τοὺς διατηρεῖ καί δέν κρατάει μόνο τοὺς πεζοὺς;

— Ἡ Ἐκκλησία δέν μπορεῖ νά ἀλλάξη σάν τόν φούρνο τοῦ Χότζα ἢ σάν τοὺς ἀνεμόμυλους καί νά γυρίξη κάθε φορά κατά ποῦ φυσᾷ ὁ ἄνεμος. Ὅφειλε νά κρατήσῃ ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ τοὺς ἀνεκτιμήτους θησαυροὺς πού παρέλαβε μέσα στήν λατρεία τῆς. Δέν πρέπει νά τοὺς ἀπεμπολήσῃ. Σήμερα καταργοῦμε τοὺς ἱαμβικούς κανόνες ἐπειδὴ δέν τοὺς καταλαβαίνουμε. Αὐριο τοὺς πεζοὺς. Μεθαύριο θά πετάξουμε καί τοὺς αἴνους. Διότι σέ λίγα χρόνια, μέ τήν γλῶσσα πού διδάσκειται σήμερα στά σχολεῖα, δέν θά εἶναι κατανοητοί οὔτε οἱ αἴνοι, πού εἶναι ἀπλούστερα τροπάρια.

Μέ τήν ἴδια λογική, λοιπόν, θά καταργήσουμε καί τήν ὑπόλοιπη λατρεία τῆς Ἐκκλησίας. Καί τότε τί θά δάλουμε στή θέσι αὐτῶν; Ἀντί νά λέμε: «Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνομεν», θά λέμε: «Σκῦπτε στόν ἀφέντη τίς κοῦτρες σας»; Ἡ «Σκῦπτε στόν ἀφέντη τὰ κεφάλια σας»; Τί εἶδους λατρεία θά γίνη, ἂν τή γράψουμε στή δημοτική;

Αὐτά δέν μεταβάλλονται

Κάποιοι μετέφρασαν τήν Καινή Διαθήκη σέ τελείως σύγχρονη γλῶσσα. Χρησιμοποίησαν μάλιστα καί μονοτονικό. Ἐκεῖ μέσα μεταφράζουν τό «Λάβετε, φάγετε» = «Πάρτε και

φάτε». Συγχωρήσατέ με, ἀλλά ἔτσι ἐκχυδαίζονται τελείως καί χάνουν τήν ἱερότητά τους τά λόγια τοῦ Κυρίου. Λές καί δίνουμε νά φᾶνε μπριζόλες ἢ τυρόπιττες! Αὐτά τά λόγια θά μείνουν ὅπως τά ἔγραψαν οἱ Εὐαγγελισταί. «Λάβετε φάγετε. Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες». Αὐτά δέν μεταβάλλονται.

Δέν θά μεταφράσουμε τά λόγια τῆς λατρείας σ' αὐτό τό γλωσσικό ἐξάμβλωμα, τό ὁποῖο ἀκοῦμε ἀπό τά μέσα τῆς λεγομένης μαζικῆς ἐνημερώσεως. Θά καταντήσουν νά μὴν ἔχουν «εἶδος οὐδέ κάλλος». Τά κείμενα αὐτά εἶναι κλασσικά καί δέν μπορούν νά ἀποδοθοῦν, δέν μπορούν νά μεταφραστοῦν. Καί οἱ ἐργασίες οἱ μεταφραστικῆς πού γίνονται, ὑστεροῦν ἀπείρως ἀπό τό κάλλος τοῦ πρωτοτύπου. Ἀλλά προκειμένου νά μὴ τό καταλαβαίνῃ κανεὶς, τί νά κάνουμε; Δέν θά ἔχη τό προνόμιο κάποιος νά τό χαρῆ στό πρωτότυπο, ἐφ' ὅσον δέν ξέρει ἀρχαῖα ἑλληνικά· τοῦλάχιστον ἄς τό κατανοήσῃ. Ἄς πάρῃ μία ἰδέα μέ τή βοήθεια τῆς μεταφράσεως. Ἀλλά τά κείμενα αὐτά καθ' ἑαυτά, ἄς μείνουν, διότι ἐπαναλαμβάνω, εἶναι κλασσικά. Δέν μπορούμε νά εἰσαγάγουμε στήν λατρεία τήν γλῶσσα στήν ὁποία ὀμιλοῦμε.

Πόσο φτωχά!

Κάποιος κυκλοφόρησε βιβλίον μέ μετάφρασι πολλῶν ὕμνων στή δημοτική. Καί μάλιστα ποιητική μετάφρασι· στά μέτρα τῶν ὕμνων, γιά νά ψάλλεται στήν Ἐκκλησία. Καί νόμισε

* Ἀπό τό βιβλίον Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου, «Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα», ἔκδ. Ἱ. Ἡσυχ. Κεχαριτωμένης Θεοτόκου Τροιζήνος, Τροιζήνα 2003, σσ. 150-153

ὅτι ἔκανε κάποιον σπουδαῖο κατόρθωμα. Διαβάζοντάς το θά αισθανθῆτε, ὡς ἐάν ἀπό τό ἕνα μέρος ἔχετε ἕνα βαρῦτιμο κόσμημα, ἀπό ἀδάμαντες καί πολυτίμους λίθους (τό ἀρχαῖο κείμενο), καί ἀπό τό ἄλλο μέρος ἕνα «τενεκέ», ἕνα «μπάφιλα». Αὐτή εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξύ τῶν δύο ὑμνογραφικῶν κειμένων.

Σκεφθῆτε δέ ὅτι αὐτός ὁ εὐλογημένος δέν τὰ δημιούργησε μόνος του. Ἐπὶ ἀπλῶς μετέφρασε. Δηλαδή, εἶχε ἔτοιμα μπροστά του τὰ ὑψηλά νοήματα. Διότι ἐμεῖς μόνον μας δέν μπορούμε νά ἀναχοῦμε στά ὑψηλά ὅποια ἀνήχθησαν οἱ ὑμνογράφοι. Δέν ἔχουμε αὐτή τήν δύναμι. Αὐτοί ἦσαν μεγαλοφυεῖς καί, τό κυριώτερο, ἅγιοι. Δέν ἔκανε, λοιπόν, κάτι ἐξ ἀρχῆς, κάτι δικό του, γιά τό ὅποιο νά λέγαμε; «Αἶ, φτωχός ἦταν ὁ ἄνθρωπος, φτωχά κείμενα μᾶς ἔδωσε». Εἶχε ἐνώπιόν του τὰ μεγαλειώδη ἐκεῖνα κείμενα τῶν παλαιῶν ὑμνογράφων. Καί ἄν δῆτε πῶς τὰ ἀποδίδει!... Πόσο φτωχά εἶναι!...

Προφάσεις

— Εἶναι λοιπόν καλύτερο νά πηγαίνουμε στήν Ἐκκλησία καί νά μή καταλαβαίνουμε τί λέει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ ψάλτης;

— Αὐτά εἶναι προφάσεις. Ἐπὶ ὑπάρχουν ἀρκετές ἀξιόλογες ἐρμηνευτικές ἐργασίες, τίς ὁποῖες ὁ ἐνδιαφερόμενος πιστός μπορεῖ νά ἔχη

στό σπίτι του καί νά τίς διαβάξῃ. Ἐπὶ ὑπάρχουν βιβλία, πού μέ ὁμορφο καί ἀπλό τρόπο μιλοῦν γιά τὰ Μυστήρια: τήν Θεία Εὐχαριστία, τό Βάπτισμα κ.λπ. Τόσες ὥρες χάνουμε χαζεύοντας στήν τηλεόρασι, ἢ ξεφυλλίζοντας περιοδικά καί ἐφημερίδες. Ἐπὶ ἄφιερῶσουμε, λοιπόν, ὄχι πολύ, ἀλλά μία ὥρα κάθε ἐβδομάδα, τό βράδυ π.χ. τοῦ Σαββάτου, νά διαβάσουμε τὰ βιβλία τὰ ὅποια ἐρμηνεύουν τὰ δύσκολα τοῦλάχιστον κείμενα τῆς Ἐκκλησίας μας, ἢ ἀκόμη τόν Ἀπόστολο καί τό Εὐαγγέλιο. Τήν ἄλλη ἡμέρα, πού θά πᾶμε στόν ναό, θά κατανοοῦμε πολλά ἀπό αὐτά πού θά ἀκοῦμε. Ἐπὶ ὑπάρχουν ἄλλωστε καί ἱερεῖς πού κάνουν λειτουργικά κηρύγματα. Ἐξηγοῦν τήν θεία Λειτουργία, ἐξηγοῦν τὰ Μυστήρια.

Ἐπομένως μπορούμε νά ἀναπληρώσουμε τίς ἐλλείψεις μας μέ ἐρμηνευτικές ἐργασίες, μέ ἐρμηνευτικά βιβλία. Ὅσοι θέλουν, μπορούν νά μάθουν τὰ τῆς Ἐκκλησίας. Λίγο ἐνδιαφέρον χρειάζεται καί κάποια συνέπεια στή χριστιανική μας ζωή. Γι' αὐτό βλέπει κανεῖς ἀνθρώπους ὀλιγογραμμάτους νά καταλαβαίνουν πάρα πολλά ἀπ' ὅσα τελοῦνται, νά ἀπολαμβάνουν κυριολεκτικά τήν λατρεία. Ἐπὶ ἄλλα δυστυχῶς ὁ περισσότερος κόσμος δέν ἐνδιαφέρεται.

ΕΜΕΙΣ ΣΤΑ ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ Ἡ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΣΤΑ ΜΕΤΡΑ ΜΑΣ;

Σχόλιο γιά τήν εἰσαγωγή μεταφράσεων Ἐπιτομῶν ἀγιογραφικῶν κειμένων στή λατρεία τοῦ Διονυσίου Γ. Δρόσου,

Ἐπικούρου Καθηγητοῦ Ἡθικῆς Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων

Τό σκεπτικό πίσω ἀπό τήν προτεινόμενη γλωσσική (καί προφανῶς ὄχι μόνον) ἀνανέωση τῆς λειτουργίας εἶναι τό ἐξῆς: νά γίνει πιό κατανοητή ἢ γλῶσσα πού χρησιμοποιεῖται στήν λειτουργία, ὥστε νά τήν καταλαβαίνουν οἱ πιστοί —κυρίως οἱ νέοι— ὥστε νά προσέλθουν ἀθρόως στήν Ἐκκλησία.

Τό σκεπτικό αὐτό, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς εἰκαζόμενες, ἀνομολόγητες προθέσεις πού κρύβει, ἀκόμα κι ἄν ληφθῇ στήν ὀνομαστική του ἀξία, διέπεται ἀπό μία ἐπικίνδυνα ἐκκο-

σμικευμένη ἀντίληψη περί τοῦ τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Ἐπὶ ὑπονοεῖται ἄραγε ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι «κάτοχος» κάποιου ἰδεολογικοῦ μηνύματος, τό ὅποιο θά πρέπει νά ἐκπέμψει πρὸς τό ποίμνιο τῆς; Εἶναι δηλαδή ἡ Ἐκκλησία ἕνας ὀργανισμός, πού ἐπιθεωρεῖ τόν κόσμο ἔξωθεν καί ἐπιδιώκει νά τόν σώσει μεταδίδοντάς του τό σωτηριῶδες τῆς μήνυμα; Ἐπὶ ἀντιμετωπίζει τό ποίμνιο τῆς ὡς παθητικό ἀντικείμενο, παραλήπτη τοῦ μηνύματος, προσβλέποντας στήν ἔνταξή του, ὡς καρπὸ τῆς καλῆς ἐνημέρωσης

καί τῆς πειστικότητας καί ἐλκυστικότητας τῶν θέσεών της; Ἐάν εἶναι ἔτσι, τότε ὄντως ἡ Ἐκκλησία θά ἔπρεπε νά φροντίσει πολύ γιά τά μέσα μετάδοσης τοῦ μηνύματός της. Ὁ λόγος θά ἔπρεπε νά εἶναι εὐληπτος, ἐλκυστικός, στήν καθημερινή γλῶσσα τῶν ἀνθρώπων —ιδιαιτέρως τῶν νέων— ἡ μορφή θά ἔπρεπε νά εἶναι δελεαστική, πειστική, μοντέρνα, νά πιάνει τόν σφυγμό τῶν ἐπιθυμιῶν καί τῶν δομῶν ἀντίληψης τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου κ.ο.κ. Θά ἔπρεπε ἐπίσης νά ἀξιοποιηθοῦν ὅλα τά μέσα διαφήμισης καί προβολῆς τῶν «καλῶν» ἰδεῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νά κερδίσουν ἕδαφος ἐναντί ὅλων τῶν ἄλλων «κακῶν» ἰδεῶν τῶν λοιπῶν ἀνταγωνιστικῶν ὀργανισμῶν. Διότι, φεῦ, ὑπάρχουν καί ἄλλοι πολλοί τέτοιοι ὀργανισμοί, ὁμοίотυποι τῆς ὑποθετικῆς αὐτῆς «Ἐκκλησίας»: πολιτικά κόμματα, ΜΜΕ, καλλιτεχνικά κινήματα, πολιτιστικές ὀργανώσεις, καθιδρύματα θρησκευτικά, κ.ο.κ. Ὅλα αὐτά θά πρέπει νά ἀνταγωνισθεῖ ἡ ἐν λόγῳ ὑποθετική «Ἐκκλησία» καί ἐπομένως θά πρέπει νά προσαρμωθεῖ στό γοῦστα τοῦ κοινοῦ, πού ἀποτελεῖ στόχο [target !] ὅλων τῶν ἀνταγωνιστικῶν ἑταιρειῶν, ὅπως θά ἔλεγαν οἱ marketing managers, γλῶσσα μέ τήν ὁποία θά ὀφείλε τάχιστα νά ἐξοικειωθεῖ ἐπίσης ἡ «Ἐκκλησία». Στήν ἴδια λογική θά πρέπει ἡ ἑταιρεία-Ἐκκλησία νά παρέχει τό «προϊόν» της σέ ὠράρια, πρόσφορα γιά τά ψῶνια τῶν ἀγοραστῶν. Ὅποτε, τά ἐπακόλουθα συνάγονται ἀδίαστα: ὄχι πλέον ὀρθοί τά ἄγρια χαράματα τῆς Κυριακῆς (καθόσον ἐκείνη τήν ὥρα πᾶνε γιά ὕπνο οἱ νέοι μας μετά τίς παννυχίδες τῶν νυχτερινῶν μαγαζιῶν), ὄχι μεγάλης διάρκειας ἀκολουθίες («περιττές», καθόσον, ἅπαξ καί δοθεῖ τό «ὀρθό» μήνυμα, τί χρειάζεται ἡ κουραστική καί ἀκατανόητη «ἐνρῖνη μονοφωνία», τόσο ξένη ἐπίσης γιά τά μουσικά ἀκούσματα τοῦ «στόχου») κ.ο.κ. Ἐπίσης, καλό θά ἦταν τό «προϊόν» νά διατίθεται στό ἐλάχιστο κόστος. Οἱ πολλές νηστείες, ἐγκράτειες, ἀγρυπνίες κ.τ.λ. δέν τραβᾶνε κόσμο ἄρα δέν συμφέρουν. Κάτι πιό χαρούμενο ἴσως, πιό αἰσιόδοξο, κάτι νά ξεχνιέται κανεῖς...

Κι ἔτσι σιγά-σιγά, ἀνεπαισθήτως πως, ἡ Ἐκκλησία-ἑταιρεία θά ἐξομοιωθεῖ μέ ὅλες τίς ἀνταγωνιστριές της ἑταιρεῖες· βασικός ὅρος τοῦ ἀνταγωνισμοῦ εἶναι ἡ κατ' οὐσίαν ἐξομοί-

ωση, ἐφόσον τό ζητούμενο εἶναι ἡ ποσοτική διάκριση: μέγεθος ἀγορᾶς, ποσοστά ἀκροατικότητας, δημοτικότητα καί ὅλα τά σχετικά. Ἐτσι, ἡ «Ἐκκλησία-ἑταιρεία» ἴσως κερδίσει ὀρισμένους νέους πελάτες. Θά χάσει πάντως καί κάποιους παλιούς μέ «παρωχημένα» γοῦστα. Ἀλλά αὐτά ἔχει τό ἐμπόριο!

Ἐπὶ τοῦ ἑσώτου καί ἡ ἄλλη ἐκδοχή. Ὅπου Ἐκκλησία σημαίνει ἀκριβῶς τό ἀντίθετο τῆς ἀνωτέρω ὑποτιθέμενης. Ἡ Ἐκκλησία ὡς Σῶμα Χριστοῦ, ὡς μυστήριο μεταμορφώσεως καί ἀγιασμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτή ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι ὀργανισμός ἐμπορικός, ἰδεολογικός, κοσμικός, ἀλλά ἀγκαλιά Θεοῦ ἀνοικτή σέ κάθε ἀνθρώπο. Δέν ζητᾶ τά ἑαυτῆς, δέν πουλάει κάτι, δέν ὑποχρεώνει οὔτε ἀγωνιᾶ γιά τήν εἰκόνα της, ἀλλά γιά τήν ἐνεργοποίηση τοῦ κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωσιν. Ἐλευθέρως προσφέρεται θυσιαστικά —ὅπως ὁ Ἰδρυτής της, γιατί αὐτή εἶναι ἡ κληρονομιά Του στόν κόσμο— γιά νά ζήσει ὁ κόσμος. Νά ζήσει καί νά σωθεῖ ὁ κόσμος, ὅμως ὄχι διά τῆς προσλήψεως καί κατανοήσεως ἑνός ἰδεολογικοῦ ἀναγνωσματος, ὄχι διά τῆς «παραλαβῆς» ἑνός ἰδεολογικοῦ μηνύματος, ἐκπεμπομένου ἀπό ποιούς «σεσωσμένους» καί «ἐκλεγμένους» ἄραγε; Ἡ ἔνωση τοῦ κόσμου μέσα στήν Ἐκκλησία δέν συντελεῖται ὡς νοητικό ἐνέργημα συγκατάθεσης πρὸς τίς ἰδέες της. Εἶναι μέθεξη ἀγάπης, ὅπου ὁ ὅλος ἀνθρώπος —ὄχι ἡ νόηση μόνον, μά καί οἱ αἰσθήσεις καί ὅλο τό πρὸς ἀγιασμόν σῶμα— παραδίδεται Χριστῷ τῷ Θεῷ. Σέ αὐτήν τήν συγκρότηση τοῦ Σώματος Χριστοῦ δέν προσερχόμαστε σέ κάθε λειτουργία ὡς ἐάν ἐπρόκειτο περὶ συνελεύσεως ὁμοφρονούντων ἰδεολόγων. Πιστός στήν Ἐκκλησία αὐτή δέν εἶναι ὁ ἰδεολογικά πεποιθώς, ἀλλά ἐκεῖνος πού ἐμπιστεύεται τόν ἑαυτό του στόν Ἄλλο καί δι' αὐτοῦ ἀγαπητικά κοινωνεῖ μέ τόν κάθε ἄλλον καί μέ τόν ἰδεολογικά ἀντίπαλο. Ἡ Ἐνωση αὐτή λοιπόν, πού δέν μοιάζει σέ τίποτα μέ τήν «ἀρραγή» ἰδεολογική ἐνότητα τῶν κοσμικῶν ὀργανώσεων, ὄντας ὅλη καί μόνη ἐκτός ἰδεολογίας, κορυφώνεται στό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας καί Μεταλήψεως καί εἶναι ἐπομένως δῶρο Θεοῦ καί ὄχι ἔργο χειρῶν ἀνθρώπων. Αὐτήν τήν Ἐκκλησία τήν ἐγκαταλείπουμε, ἂν ἐκτραποῦμε ἀπό τήν πίστη προσώπων στήν πίστη ἰδεῶν, ἀπό τήν κοινωνία ζώντων

προσώπων στην επικοινωνία νεκρών ιδεολογημάτων «οὐκ ἔστιν ὁ Θεός Θεός νεκρῶν, ἀλλά ζώντων». Σέ αὐτήν τήν Ἐκκλησία, ἐπομένως ἀκόμα καί ὅταν δέν καταλαβαίνουμε πλήρως τά λόγια τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ καρδιακή μας μέθεξι ἐπιτρέπει νά νιώθουμε τήν χάρη τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί Πατρός καί τήν κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Σημαίνει ὡστόσο τοῦτο ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι ἀδιάφορη καί ὅτι δέν χρειάζεται νά τήν καταλαβαίνουμε καί διανοητικά; Μή γένοιτο. Ὑπάρχει ἀσφαλῶς ἡ ὥρα τῆς μελέτης τῶν Γραφῶν κι ἐκεῖ ἔχουν τήν θέση τους καί οἱ μεταφράσεις (εὐπρεπέστερες κατά προτίμησιν ἀπό ἐκεῖνες τοῦ «Ἐκλογαδίου») καί τά λεξικά καί τά λοιπά βοηθήματα. Ἡ λατρευτική πράξη ὅμως εἶναι ἄλλο πράγμα, μάλιστα ἔντελῶς ἄλλο πράγμα ἀπό τό φροντιστήριον καί τό θεολογικό ἐργαστήριον. Ἐκτός κι ἂν ἔχουμε γίνει πλέον τόσο ἀθεράπευτα προτεστάντες ὥστε νά μήν «καταλαβαίνουμε» τή διαφορά. Ἡ ἁγιαστική ἐνέργεια τῆς χάριτος δέν περιορίζεται ἀπό τά ἀνθρώπινα μέσα, γλωσσικά καί ἄλλα· διαχέεται δέ ἀκόμα καί στά ὕλικά στοιχεῖα τῆς λατρείας: τίς εἰκόνες, τά ἱερά σκευή, τά θυμιάματα καί τή γλῶσσα. Θά σκεπτόμαστε ἄραγε ποτέ νά ἀντικαταστήσουμε τήν καπνισμένη καί «σκοτεινή» εἰκόνα τῆς Πορταίτισσας μέ μιᾶ καινούργια «καθαρή», ὅπου τά χαρακτηριστικά τῆς Θεοτόκου θά φαίνονται καλύτερα καί θά «καταλαβαίνουμε» καλύτερα γιά ποιό πρόσωπο πρόκειται; Ἡ μαυρισμένη εἰκόνα δέν εἶναι εὐκρινής, ἀλλά αὐτή εἶναι ἁγιασμένη, αὐτή λειτουργημένη, αὐτή φέρει πάνω της τά προσκυνήματα καί τά δάκρυα ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, αὐτή ἐκπέμπει τήν ἁγιαστική ἐνέργεια τοῦ εἰκονιζομένου προσώπου καί ὁ θέλων σωθῆναι τό νιώθει. Τό ἴδιο καί ἡ ἀρχαία γλῶσσα τοῦ

Εὐαγγελίου εἶναι ὕλικό στοιχεῖο τοῦ λειτουργικοῦ τρόπου, καθαγιασμένο, σκευὸς σάρκωσης τῶν λόγων τοῦ Λόγου. Ἔτσι τό βίωσε ἡ Ἐκκλησία τόσους αἰῶνες. Καί καθόλου δέν ἐμπόδισε ἡ ἀπόκλιση ἀπό τήν καθομιλουμένη γλῶσσα, τήν ἀνάδειξη Ἁγίων, ἀκόμα καί σέ ἐποχές σκληροῦ ἀναλφαθητισμοῦ, ὅπως οἱ αἰῶνες τῆς Τουρκοκρατίας. Καί ἡ Ἐκκλησία πού ἀναδεικνύει Ἁγίους, εἶναι Ἐκκλησία πού κάνει καλά τή δουλειά της. Καμμιά ἄλλη δέν εἶναι ἡ δουλειά τῆς Ἐκκλησίας, παρά νά οἰκοδομεῖ Ἁγίους. Καί τοῦτο εἶναι τό δικό της κήρυγμα: δέν εἶναι νεκρός λόγος, ἄσαρκος, ἀλλά ἡ ἔνσαρκος ζωὴ καί παρουσία Ἁγίων προσώπων.

Ἄρκει λοιπόν νά ἔχει λίγη ἀγάπη Χριστοῦ ὁ ἱερέας γιά νά καταλαβαίνουν οἱ πάντες τί συντελεῖται στό ἱερόν θυσιαστήριον. Αὐτή ἡ ἀγάπη ἐπέτρεψε τόσους αἰῶνες στίς ἀμέτρητες ἀναλφάβητες κυρά Γιαννοῦλες τῆς Ὁρθοδοξίας νά μετέχουν πλήρως καί νά μὴ χάνουν σταγόνα χάριτος, πολὺ καλύτερα ἀπό πάμπολους βαρὺγδουπους καί πάνσοφους θεολόγους. Αὐτή ἡ ἀγάπη εἶναι πού ἔκανε τόσους ἀλλοδαπούς ἐπισκέπτες τοῦ Ἁγίου Ὁρους, παρά τά διώματα τῆς κακοδοξίας καί τῆς ἀθεΐας στά ὅποια βαπτίστηκαν, νά νιώσουν βαθιά καί καλύτερα ἀπό πολλοὺς Ἕλληνες φιλολόγους τίς ἀκατανόητες γιά τό γλωσσικό τους περιεχόμενο —μὰ καί γιά τή χρονική τους διάρκεια— ἀκολουθίες. Πόσοι ἀπ' αὐτοὺς ἦλθαν καί ἐπανῆλθαν καί πόσοι ἔμειναν ἐκεῖ καί μονάζουν καί μᾶς λειτουργοῦν ἐκεῖνοι πλέον, σέ ἄψογα ἑλληνικά βεδαίως, πού κατόρθωσαν —κάτι πού ἐμεῖς φαίνεται νά φανταζόμαστε ἀδιανόητο γιά τοὺς νέους μας— νά μάθουν, ξεκινῶντας ἀπό τό Ἄλφα! Σέ αὐτήν τήν Ἐκκλησία, τήν Ἐκκλησία τῆς ἀγιότητος καί ὄχι τῆς ἀκροαματικότητος, εἶναι ἡ

Πρὸς τοὺς φίλους συνδρομητές

Παρακαλοῦνται οἱ φίλοι συνδρομητές τῆς *Παρακαταθήκης* νά γράφουν στό ἔντυπο τῆς ταχυπληρωμῆς εὐαγνάγνωστα τά πλήρη στοιχεῖα τους (ὄνοματεπώνυμο, διεύθυνση, τηλέφωνο, ἀποστελλόμενο ποσό). Ἐπίσης οἱ ἱερεῖς παρακαλοῦνται —ἐφ' ὅσον λαμβάνουν τό περιοδικό στόν Ἱερό Ναό— νά γράφουν ἐκτός ἀπό τό ὄνοματεπώνυμό τους καί τά στοιχεῖα τοῦ Ναοῦ. Ἔτσι μᾶς διευκολύνετε στή διεκπεραίωση τῆς *Παρακαταθήκης*.

καρδία και όχι η διάνοια τό κέντρο του ανθρώπου και δι' αυτής κοινωνεί και ένώνεται μέ τόν ένανθρωπίσαντα Λόγο και ζει. Αυτήν τήν Ἐκκλησία μᾶς παρέδωσαν οἱ Πατέρες μας και αυτήν ζητᾶμε διά παντός.

Ἡ ἄλλη «Ἐκκλησία», ἡ «ἰδεολογική», εἶναι ἐκείνη πού μᾶς κράτησε ἔξω και μακριά της, κατά τή δική μας νεότητα, ὅταν νιώθαμε κάτι ψεύτικο στήν προσπάθειά της (ὑπό ἄλλες συνθηκῆς βεβαίως) νά γίνει ἀρεστή στόν κόσμο. Διότι οἱ νέοι ποτέ δέν συγχωροῦν ὅποιον τούς προσεγγίσει ὡς νέους καταναλωτές ἰδεῶν. Μυριζονται ἀμέσως τήν μεταμφίεση και δικαίως τήν ὑποπτέονται. Δέν ζητοῦν εὐελιξία και προσαρμογή στά μέτρα τους. Χωρίς μέτρο τούς ἀφήσαμε και μέτρο ἀληθείας διψοῦν. Διψοῦν μιά Ἐκκλησία, ἡ ὁποία νά ἴσταται (οὐσία ὁμως και ὄχι τύποις) ἐφ' ᾧ παρέλαβε και ἐπιστώθη Ἐκκλησία ταγμένη νά μεταμορφώνει κι ὄχι νά μεταμορφώνεται. Διψοῦν για ἐκεῖνο πού κανέναν θεσμός και ὀργανισμός κοσμικός δέν μπορεῖ νά τούς δώσει: ἀλήθεια ἀντί ἀπάτης και αὐταπάτης, ἐμπειρία ἀντί ἰδεολογημάτων (κοσμικῶν τε και θρησκευτικῶν), ἀγάπη ἀντί μισαλλοδοξίας, ζωή ἀντί ἐπιβίωσης. Διότι μολονότι ἀδυνατοῦν νά ἀπεμπλακοῦν ἀπό τόν καταναλωτισμό, ὅπου ἐμεῖς τούς ἐμπλέξαμε, δέν ἐκτιμοῦν, ἀντιθέτως περιφρονοῦν κατά βάθος, ὅποιον τούς ἀντιμετωπίζει ὡς καταναλωτές· κι ἄς ἀγοράζουν μανιωδῶς. Μιά «Ἐκκλησία» μεταγλωττισμένη θά εἶναι σίγουρα ἀρεστή σέ κάποιους — ἄς μήν ποῦμε σέ ποιούς· οἱ ἐμπνευστές τῆς λειτουργικῆς «ἀναγέννησης» τούς γνωρίζουν και προσωπικά και ὁ καθένας τούς ἀναγνωρίζει ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν— ὁμως ὄχι ἐπειδή θά ἔχει πλησιάσει τόν κόσμο, ἀλλά ἐπειδή ἔτσι θά ἔχει οἰκειοθελῶς ὑποβιβάσθει σέ ἕνα ἀκόμα μαγαζί πώλησης ἰδεῶν, ἀκίνδυνο για τόν ἐχθρό της.

Ὅτι κι ἂν ἀποφασίσουν οἱ ἰθύνοντες, ὅποια ἀπό τίς «δύο» Ἐκκλησίες και ἂν ἐπιλέξουν, εἶναι βέβαιο ὅτι μία μόνον εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ προορισμένη νά ζήσει. Και θά ζήσει. Εὐτυχῶς, ἡ σωτηρία μας εἶναι ἔργο πού ὁ σταυρωθείς και ἀναστάς Ἰησοῦς δέν ἀνέθεσε ἐργολαβικά σέ κανέναν ἐνεργεία ἡ δυνάμει δικαίριο. Ἔστω κι ἂν μείνει ἕνας μόνον ἱερέας πού νά ἀγνοήσει τίς ὁδηγίες και τίς ἐγκυκλί-

ους ἡ ἔστω ἕνας μόνον γέροντας στό Ἅγιον Ὅρος νά κάνει κομποσχοῖνι για ὄλους μας, ἡ Ἐκκλησία θά συγκεφαλαιώνεται ὀλόκληρη στό πρόσωπό του. Και θά ζήσει. Ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι φέουδο κανενός· δέν εἶναι καν κτίσμα. Και ἀσφαλῶς δέν εἶναι ἰδεολογία. Οὔτε θρησκευτική ἰδεολογία. Ἡ ἀντίληψη πού ταυτίζει τήν Ἐκκλησία μέ τούς «δεσποτάδες» ἀποτελεῖ ἀντίληψη πού μοιράζονται ὀρισμένοι δεσποτάδες μέ τούς ἐκτός Ἐκκλησίας· καθότι εἶναι γνωστό (και πολύ ἐνδιαφέρον ἄλλωστε) ὅτι και οἱ ἀνεκκλησιαστοί τό ἴδιο ἀκριβῶς μέ αὐτούς καταλαβαίνουν ὡς «Ἐκκλησία»: οἱ μέν ἀρνούμενοι, οἱ δέ ἀσπαζόμενοι μία θρησκευτική ἰδεολογία.

Ἐκ τοῦ μή ὄντος δημιούργησαν κάποιο δῖλημα και διαίρεση στήν Ἐκκλησία. Για τούς Ἁγίους μας δέν ὑπάρχει κανένα δῖλημα. Ἄρα οὔτε και για τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ γέροντας Παῖσιος ὅταν ρωτήθηκε: «ποιός εἶναι ὁ λόγος πού πρέπει οἱ κληρικοί νά φοροῦν τά ράσα;», ἀπάντησε: «Ἐπάρχουν πολλοί λόγοι. Ἄλλά και μόνον ὅτι ὄλοι οἱ εὐλαβεῖς ἄνθρωποι ἀναπαύονται νά βλέπουν τόν ἱερέα τους μέ ράσα, φθάνει» (Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, Βίος Γέροντος Παῖσιου τοῦ Ἁγιορείτου, Ἅγιον Ὅρος 2004, σελ. 222). Κι ἐμᾶς λοιπόν μᾶς ἀναπαύει νά ἀκοῦμε τό Εὐαγγέλιο στή γλῶσσα πού τό ἀκουσαν οἱ Ἅγιοί μας. Ἄς διδαχθοῦμε ὄλοι ἐκκλησιαστικό φρόνημα, κι ἄς μήν τραυματίσουμε τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἔνεκα ματαιότητος. Οἱ σχεδιαζόμενες «ἐκπτώσεις» εἶναι ἀμφίβολο ἂν θά φέρουν κάποιους εὐκαιριακούς περιεργους, ἀλλά εἶναι βέβαιο ὅτι θά διχάσουν—ἤδη διχάζουν— τό ὑπάρχον πλήρωμα, ἔστω κι ἂν αὐτό δέν εἶναι τόσο πολυάριθμο ὅσο θά ὄνειρευόνταν οἱ «ἐπικοινωνιολόγοι» και οἱ δημοσκοποῦντες τῶν κορυφῶν τῆς διοικούσας Ἐκκλησίας.

Ἄς ἀποφασίσουν οἱ ἴδιοι, ὄσοι ἄνοιξαν «χωρίς περίσκεψιν, χωρίς λύπην, χωρίς αἰδῶ» τούς ἀσκούς τοῦ Αἰόλου τῆς «λειτουργικῆς ἀναγέννησης», σέ ποιά Ἐκκλησία ἀνήκουν οἱ ἴδιοι.

Τό αὐτεξούσιον εἶναι ἀπολύτως ἀναπαλλοτρίωτο. Για ὄλους. Νά ξέρουν λοιπόν ὅτι ἀποφασίζουν για τόν ἑαυτό τους και μόνον. Ὁ Θεός νά τούς φωτίσει σέ αὐτή τή θλιβερή μοναξιά τους.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ

Ἀπόστολος Ἀρσάκης*

Ο Ἀπόστολος Ἀρσάκης εἶναι εἷς τῶν μεγάλων ἐθνικῶν εὐεργετῶν, οἱ ὅποιοι προσέφεραν μεγάλας περιουσίας εἰς τὴν πτωχὴν πατρίδα μας διὰ τὴν ἴδρυσιν σχολῶν, νοσοκομείων καὶ δι' ἄλλους ἀγαθοεργούς σκοπούς.

Ἐγεννήθη, ὅτε ἡ πατρίς μας ἦτο ἀκόμη ὑπόδουλος, τὴν 6ην Ἰανουαρίου τοῦ 1792, εἰς τὸ μικρὸν χωρίον τῆς Βορείου Ἡπείρου Χοτάχοδον.

Ὁ πατὴρ του Κυριᾶκος Ἀρσάκης ἦτο εὖπορος κτηματίας. Δι' αὐτὸ ὅμως ἐκινδύνευε νὰ θανατωθῇ ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων καὶ νὰ χάσῃ ἡ οἰκογένειά του τὴν περιουσίαν του. Ἦναγκάσθη λοιπὸν νὰ παραλάβῃ τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ τέκνα του καί, χωρὶς νὰ ὑπολογίσῃ τὴν ἀπώλειαν τῆς περιουσίας, νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ Βουκουρέστιον, ὅπου εἶχον ἐγκατασταθῇ ὁ ἀδελφός του καὶ πολλοὶ συγγενεῖς καὶ πατριῶται του.

Ὁ μικρὸς Ἀπόστολος μετέβη ἐκεῖ ὀκταετῆς μόλις. Ἀπὸ τὴν ἡλικίαν ὅμως αὐτὴν διεκρίνετο διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν ἀρετὴν του. Ὁ θεῖος του Γεώργιος τὸν ἠγάπησε ἰδιαιτέρως καὶ ἀνέλαβε νὰ τὸν μορφώσῃ. Εἰς τὸ Βουκουρέστιον ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα. Κατὰ δὲ τὸ 1804 ἐστάλη ὑπὸ τοῦ θείου του εἰς τὴν Βιέννην, ὅπου ἐδιδάχθη τὰ ἑλληνικά καὶ τὰ ἄλλα γυμνασιακὰ μαθήματα προαγόμενος πάντοτε μέ βαθμὸν «ἀριστα».

Κατὰ τὸ 1810 ἐνεγράφη εἰς τὴν ἰατρικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς γερμανικῆς πόλεως Ἀλλης. Καὶ ἐκεῖ διεκρίθη καὶ ἔλαβε τὸ δίπλωμά του μέ τὸν βαθμὸν «ἀριστα». Ἐξέδωκε μάλιστα καὶ ἐπιστημονικὴν μελέτην, ἡ ὁποία ἐθαυμάσθη ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους σοφούς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1814 ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Βουκουρέστιον, ὅπου διεκρίθη ὡς ἰατρός καὶ ταχέ-

ως κατέλαβε μεγάλα δημόσια ἀξιώματα.

Ἐκτὸς τῆς μεγάλης ἐπιστημονικῆς ἀξίας του, ὁ Ἀρσάκης διεκρίθη καὶ ὡς τέλειος σύζυγος καὶ πατὴρ. Ἐπίστευεν ὅτι τότε μόνον εὐτυχεῖ μία κοινωνία, ὅταν ἀποτελῆται ἀπὸ ἠθικάς οἰκογενείας, τῶν ὁποίων τὰ μέλη ἀγαπῶνται μεταξὺ των. Αὐτὴ ὅμως ἡ οἰκογενειακὴ ἀρμονία ἐπίστευεν ὅτι ὀφείλεται περισσότερον εἰς τὴν μητέρα. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἀνατρέφονται καὶ νὰ ἐκπαιδεύονται μέ μεγάλην προσοχὴν αἱ θυγατέρες, γιὰ νὰ γίνουν μίαν ἡμέραν καλαὶ μητέρες.

Ἡ πατρίς μας εἶχε τότε ἐλευθερωθῇ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Ὅλα τὰ τέκνα της ἐπροσπαθοῦσαν μέ κάθε τρόπον νὰ βοηθήσουν τὴν ἀνάπτυξίν της. Ἀλλ' ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι τετρακόσια ἔτη δουλείας καὶ δέκα ἔτη ἐπαναστάσεως εἶχον προξενήσει μεγάλας καταστροφάς.

Τότε εἰς τὰς Ἀθήνας μερικοὶ μορφωμένοι καὶ φιλοπάτριδες πολῖται εἶχον ἰδρῦσει τὴν Φιλεκπαιδευτικὴν Ἑταιρείαν. Ὁ σκοπὸς των ἦτο νὰ συγκεντρῶνουν εἰς σχολεῖα θηλέων τὰς νεαράς Ἑλληνίδας τοῦ ἐλευθέρου καὶ τοῦ ὑποδούλου Ἔθνους μας, διὰ νὰ μορφώνωνται διδασκάλισσαι, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐδίδασκον τὰ μικρὰ Ἑλληνόπουλα. Τὰ ἔσοδά των ὅμως ἦσαν περιορισμένα. Ἐστήριζον πρὸ παντός τὰς ἐλπίδας των εἰς τὰ συνδρομάς τοῦ ἔξω Ἑλληνισμοῦ. Μόλις συνεκέντρωσαν ἓν ποσὸν χρημάτων, ἤρχισαν τὴν οἰκοδομὴν τοῦ μεγάρου τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου. Ἀλλὰ μόλις ἐκτίσθησαν τὰ θεμέλια, εἶχον ἐξοδευθῇ τὰ ὀλίγα χρήματα τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας.

Ὁ Ἀρσάκης εἶδομεν ὅτι ἐσκέπτετο πῶς θὰ βοηθήσῃ τὴν μόρφωσιν τῶν Ἑλληνίδων, ἂν καὶ δὲν εἶχεν ἐπισκεφθῇ τὴν Ἑλλάδα. Ὅταν λοιπὸν ἐπληροφορήθη τὴν ἴδρυσιν τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας καὶ τὰς χρηματικὰς

* Ἐκ τοῦ «Ἀναγνωστικοῦ» τῆς Ἐ' Δημοτικῆς, Ἀθήναι 1964, ἐπανάκδ. ἐκδ. Καλοκάθη, Ἀθήνα, σσ. 242-245

στενοχωρίας της, μόνος του έγγραφεν εις τά μέλη της ότι αναλαμβάνει όλα τά έξοδα τῆς οἰκοδομῆς τοῦ μεγάρου. Καί πράγματι ἐντός ὀλίγου χρόνου ἦτο ἔτοιμον τό κτήριο, τό ὁποῖον σφύζεται μέχρι σήμερον καί φέρει τό ὄνομά του: «Ἐρσάκειον». Ἐντός αὐτοῦ ἐκτίσθη καί μικρός ναός, ἡ Ἁγία Ἀναστασία, διότι Ἀναστασία ὠνομάζετο ἡ ἐνάρετος σύζυγός του.

Διά νά ἐκτιμήσωμεν τήν μεγάλην αὐτήν εὐεργεσίαν τοῦ Ἐρσάκη, πρέπει νά ἐνθυμηθῶμεν ὅτι χιλιάδες Ἑλληνίδες διδασκάλισσαι ἐμορφώθησαν εἰς τό Ἐρσάκειον καί ἐστάλησαν νά μορφώσουν τά Ἑλληνόπουλα ὄχι μόνον εἰς τήν μικράν ἐλευθέραν Ἑλλάδα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλά καί εἰς τήν ὑπόδουλον.

Πολλαί ἀπό αὐτάς ἠγωνίσθησαν νά διδάξουν τήν ἑλληνικήν γλῶσσαν εἰς χωρία τῆς Μακεδονίας, εἰς τά ὁποῖα οἱ Ἑλληνες κάτοι-

κοι εἶχαν σχεδόν λησμονήσει τήν ἐθνικήν γλῶσσαν.

Εἰς τό Ἐρσάκειον ἐμορφώθησαν καί αἱ περισσότεραι Ἑλληνίδες, αἱ ὁποῖαι κατόπιν διεκρίθησαν εἰς τόν οἰκογενειακόν καί κοινωνικόν των βίον.

Καί εἰς τό Βουκουρέστιον διέθεσε πολλά χρήματα δι' εὐεργεσίας ὁ Ἐρσάκης. Ἐκεῖ ἐξέλεγε καί βουλευτής. Εἰς τήν Ἑλλάδα τόν ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς Ὁθων, διά νά τοῦ δώσῃ μεγάλα ἀξιώματα. Ἐκεῖνος ὁμως δέν ἐδέχθη. Δέν ἠθέλε νά πληρωθῇ διά τήν ὑπηρεσίαν, τήν ὁποίαν προσέφερεν εἰς τήν πατρίδα του.

Ἡ δέ μεγαλυτέρα χαρά τοῦ μεγάλου τούτου εὐεργέτου, ὅπως ὁ ἴδιος ὠμολόγησεν εἰς ἕνα φίλον του, ἦτο ἡ ἐπιστολή μιᾶς μικρᾶς μαθητρίας τοῦ Ἐρσάκειου, ἡ ὁποία τοῦ έγγραφεν ὅτι κατά τήν καθημερινήν προσευχήν της πα-

Ἡ Παρακαταθήκη παρακαλεῖ γιὰ τή συνδρομή σας

Ἡ Παρακαταθήκη μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, τίς εὐχές τῶν Πατέρων καί τή βοήθεια τῶν φίλων της εἰσηλθε ἀπό τό φθινόπωρο τοῦ ἔτους 2003 στόν ἕκτο χρόνο ἐκδόσεώς της.

Ὅλα αὐτά τά χρόνια ἡ Παρακαταθήκη ἀπεστέλλετο δωρεάν. Ἡ συνδρομή ἦταν προαιρετική.

Παρ' ὅτι ἡ ἐπιθυμία μας εἶναι αὐτό τό καθεστῶς νά συνεχισθεῖ, ἡ σκληρῆ πραγματικότητα μᾶς ἐμποδίζει νά τό κάνουμε. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι ἐνῶ ἀπό τή μιᾶ πλευρά ἔχουμε αὐξηση τῶν ἐξόδων ἐκτελώσεως καί ἀποστολῆς διά τοῦ Ταχυδρομείου, ἀπό τήν ἄλλη ἔχουμε μεγάλη μείωση τῶν προαιρετικῶν συνδρομῶν ἀφ' ὅτου τό εὐρῶ ἀντικατέστησε τή δραχμή.

Ἀναγκασθήκαμε ἀπό τό τεῦχος Ἰαν.-Φεβρ. 2004 νά προσαρμοσθοῦμε καί ἐμεῖς στήν πρακτική τῶν περισσότερων περιοδικῶν, τά ὁποῖα ἔχουν συγκεκριμένο ποσό συνδρομῆς, διότι διαφορετικά θά πρέπει λόγω τῶν συσσωρευθέντων χρεῶν νά διακόψουμε τήν ἐκδοση τῆς Παρακαταθήκης.

Ἔτσι ἡ ἐτήσια συνδρομή ἐσωτερικοῦ θά εἶναι 10 εὐρώ, ἐνῶ ἡ ἐτήσια συνδρομή ἐξωτερικοῦ θά εἶναι 30 εὐρώ. Γιὰ τήν Κύπρο ἡ ἐτήσια συνδρομή θά εἶναι 7 λίρες Κύπρου.

Ἐννοεῖται ὅτι θά γίνονται μέ εὐγνωμοσύνη δεκτές προσφορές καί πέραν τοῦ συγκεκριμένου ποσοῦ τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς γιὰ τήν ἐνίσχυση τοῦ περιοδικοῦ καί τοῦ Συλλόγου πού τό ἐκδίδει, δηλαδή, τοῦ Πανελληνίου Συνδέσμου γιὰ τήν Ἑλληνορθόδοξη Παράδοση «Παρακαταθήκη».

Μπορεῖτε γιὰ τήν ἀποστολή τῆς συνδρομῆς σας νά χρησιμοποιήσετε τήν ἐνθετή ταχυπληρωμή, ἡ ὁποία ἔχει χαμηλότερο ταχυδρομικό τέλος ἀπό τίς ἄλλες ταχυδρομικές ἐπιταγές ἢ νά καταθέσετε χρήματα σέ ἕναν ἀπό τούς δύο τραπεζικούς λογαριασμούς πού ἀναγράφονται κατωτέρω:

Ἐθνική Τράπεζα: **421/614374-15** καί Alpha Τράπεζα Πίστεως: **815-002101-039454**.

Στήν τελευταία αὐτή περίπτωση τῆς καταθέσεως μέσῳ Τραπεζῆς, παρακαλοῦμε νά γράψετε ὁπωσδήποτε τό ὄνομά σας στό παραστατικό καταθέσεως πού συμπληρώνετε στήν Τράπεζα, ὥστε νά μπορούμε νά τό πληροφορηθοῦμε καί νά σᾶς ἀποστείλουμε καί τήν σχετική ἀπόδειξη. Ἡ ἀπόδειξη συνδρομῆς ἡ δωρεᾶς μπορεῖ νά ἐπισυναφθεῖ στή φορολογική σας δήλωση, γιὰ νά ἐκπέσει τό ποσό αὐτό ἀπό τήν Ἐφορία.

ρεκάλει τόν Θεόν νά τοῦ χαρίζη τήν ὑγείαν του.

Τό παράδειγμα τοῦ Ἀρσάκη ἐμιμήθησαν

καί ἄλλοι ἔθνικοί εὐεργέται καί ἐδοήθησαν μέ τά χρήματά των τό ἔθνικόν ἔργον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ἀρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, Ἡ ἀποκλειστικότητα τοῦ Χριστοῦ καί ὁ Ἀνατολικοθρησκευτικός συγκρητισμός, Ἔκδοση «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός», Ἀθήνα 2004, σχῆμα 12 X 29, σελίδες 176

Ὁ π. Ἰωάννης Κωστώφ, πνευματικόν ἀνάστημα τοῦ μακαριστοῦ πατρός Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου, ἀγίου καί σοφοῦ κληρικοῦ τῆς ἐποχῆς μας, εἶναι γνωστός ὄχι μόνον ἀπό τήν πνευματική του παρουσία στό χῶρο τῶν Ἀθηνῶν ἀλλά καί ἀπό τά ἤδη ἐκδοθέντα ἀξιόλογα διβλία του «Συμβολή στήν τελετή λήξεως τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως», «Πίστη καί λογική», «Χριστός καί Ἑσσαῖοι» (περί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου).

Ὁ πατήρ Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος ἐκτός ἀπό Θεολογία ἔχει σπουδάσει καί Φυσική, καταπιάνεται μέ πολλή γνώση καί ἐπιτυχία μέ τό θέμα του. Μεθοδικώτατα ἀφήνει νά μιλήσουν τά ἴδια τά κείμενα καί ἀπό τήν πλευρά τῆς Ὁρθοδοξίας ἀφ' ἑνός καί ἀπό τήν πλευρά τῶν ἀνατολικῶν θρησκειῶν καί τῶν ομάδων τῆς «Νέας Ἐποχῆς» ἀφ' ἑτέρου. Μέ σαφῆ τρόπο βλέπει κανεῖς ἀπό τή μιά πλευρά τό φῶς τοῦ Χριστοῦ καί ἀπό τήν ἄλλη πλευρά τή σύγχυση, τό ψέμα, τήν πλάνη καί τήν ἀπάτη τῶν ἀνατολικῶν θρησκειῶν, πού μέ τούς γκουρού των ἔχουν κατακλύσει τή Δύση καί δυστυχῶς καί τήν πατρίδα μας.

Τό περιεκτικό καί εὐκολοδιάβαστο αὐτό διβλίον ἀποτελεῖ πολύτιμο βοήθημα γιά τήν ἐνημέρωση τῶν πιστῶν ἀλλά καί κάθε ἐνδιαφερομένου. Θά προσανατολίσει σωστά τόν ἀναγνώστη καί θά τόν προφυλάξει ἀπό πολλές παγίδες.

Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Τ. Ζαφείρη, Ἀντιμέτωποι μέ τόν νεοσατανισμό, Ἔκδ. Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ», Ἀθήνα 2004, σχῆμα 15 X 21, σελίδες 104

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ κόσμος μας ἀπό ἄνω καί πέρα δέν θά εἶναι ὅπως τόν ξέραμε πρῖν. Κάθε μέρα πού περνάει, γίνεται ὀλοένα καί πιό ἐπικίνδυνος. Ἡ οἰκογένεια, ἡ κοινωνία, τό σχολεῖο, ἡ Πατρίδα ἀντιμετωπίζουν νέες ἀπειλές καί ἐγκληματικές συμπεριφορές ἀπό ἀνθρώπους ἐνταγμένους στούς χώρους τῆς μαγείας καί τοῦ Σατανισμοῦ. Τό κακό ὀργανώνεται σήμερα σέ νέες μορφές, σχήματα, δράσεις καί ἀπειλεῖ κυρίως τούς νέους. Συχνά ἡ Δικαιοσύνη καλεῖται νά ἐπιληφθεῖ φαινομένων καί γεγονότων Νεοσατανισμοῦ.

Τό διβλίον αὐτό τοῦ π. Σεραφεῖμ Ζαφείρη, Ἱεροκέρυκος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος, ἔρχεται νά ἐνημερώσει Ὁρθόδοξα, Ἐκκλησιαστικά καί ὑπεύθυνα γιά ὅλα αὐτά. Εἶναι ἀπαραίτητο συνεπῶς γιά ὄλους, μικρούς καί μεγάλους. Χρησιμώτατο γιά γονεῖς, ἐκπαιδευτικούς, κληρικούς, θεολόγους, ἀστυνομικούς, δικαστές καί ὅσους ἀσχολοῦνται μέ τή νεότητα. Ἰδιαιτέρως πρέπει νά τό διαβάσουν οἱ νέοι. Ἀναγκαῖο καί γιά τούς νέους γονεῖς.

Ἡ Ἐκκλησία μας γνωρίζει τό ὅλο θέμα καί γι' αὐτό ἐνημερώνει τά μέλη της καί ὅλο τόν κόσμο. Ἄς ἀκούσωμε τή φωνή της: «Σῶστε τά παιδιά σήμερα! Αὔριο ἴσως εἶναι ἀργά».

Δάφνης Βαρβιτσιώτη, «Νέα Ἐποχή» – Ἐξέλιξη ἢ Χειραγώγηση; Ἐκδόσεις Σταμούλη, Ἀθήνα 2004, σχῆμα 17 X 24, σελίδες 368, τιμή: 15 εὐρώ

Μέ σύνθημα «πεθαίνει τό Παλαιό, γεννιέται τό Νέο», ἡ Νέα Ἐποχή εὐαγγελίζεται τήν

οικοδόμηση ενός Νέου Πολιτισμοῦ ἐπὶ τοῦ Πλανήτη Γῆ. Ποιά εἶναι ὁμως, ἡ θέση τοῦ ἀνθρώπου σέ αὐτό τό «Παγκόσμιο Χωριό»; Ποιό εἶναι τό ἀντίτιμο πού καλεῖται νά πληρώσει ὁ καθένας μας γιὰ χάρη τῆς πολυδιαφημισμένης Νέας Ἐποχῆς;

Ἄπόλυτα ἐπικαιρὴ καὶ προϊόν πολυετοῦς ἔρευνας, ἡ παροῦσα μελέτη προσεγγίζει μέ διεισδυτικὴ καὶ μέσῳ ἐνός εὐρύτατου φάσματος πληροφοριῶν τό φαινόμενο αὐτό, ἀποκαλύπτοντας τοὺς πραγματικούς σκοπούς τῆς Νέας Ἐποχῆς. Ἡ συγγραφέας, ἡ ὁποία εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὰ ἄρθρα της στοὺς ἀναγνώστες τῆς *Παρακαταθήκης*, ἀναλύει σέ βάθος, μεθοδικὰ καὶ τεκμηριωμένα, ἀλλὰ μέ προσιτὸ τρόπο, τοὺς ἀδιόρατους καὶ ἥπιους τρόπους μέ τοὺς ὁποίους ἡ ἐποχὴ τῆς παγκοσμιοποίησης ἐπιτυγχάνει τὴν ὑποδούλωση τοῦ ἀνθρώπου, πού ἀθωράκιστος καὶ ἀπροστάτευτος στά καταγιστικὰ μηνύματα τὰ ὁποῖα τὸν μεταλλάσσουν, ἐγκαταλείπει τὰ προσωπικά του πιστεύω, τίς ἀνάγκες καὶ τίς πεποιθήσεις του καὶ μετατρέπεται σέ ἔρμαιο τῶν διαθέσεων ὧν κινοῦν τὰ νήματα. Σέ κάθε του σελίδα, τό βιβλίό αὐτό ἐντοπίζει τὰ μηνύματα αὐτά — πού ἐκπέπονται κυρίως ἀπὸ τὰ Μ.Μ.Ε., ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκπαίδευση— τὰ ἀποκωδικοποιεῖ καὶ ἐξηγεῖ τό πῶς αὐτὰ ἐπιδρῶν στό βαθύτερο

ἐπίπεδο τῆς ὑπαρξῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ ἀναγνώστης διαπιστώνει ὅτι, μέ τὴν ἐπιβολὴ μιᾶς εἰκονικῆς πραγματικότητας καὶ ἐνός νέου συστήματος πού ἀπαξιώνει καὶ ἐκμηδενίζει τὸν ἀνθρώπο, ἀλλὰ καὶ μέ τὴν προβολὴ προτύπων πού τὸν ἀποπροσανατολίζουν καὶ πού τὸν ἀποξενώνουν ἀπὸ τὸν πραγματικὸ του ἑαυτό, ἡ Νέα Ἐποχὴ διαμορφώνει ἕναν νέο τύπο ἀνθρώπου, πού συνεργεῖ ἀδιαμαρτύρητα μέ τίς ἐπιδιώξεις της, ἀποδεχόμενος μοιρολατρικὰ τίς στυγνές συνθήκες τοῦ βάρδαρου ἀντιπολιτισμοῦ της. Ἄβουλος, εὐπιστος καὶ ὑποχωρητικὸς ἐναντι τῶν ὀλοένα πολλαπλασιαζομένων «ἀνθρωπιστικῶν», «εἰρηνοσικῶν» ἢ «πολιτιστικῶν» διεκδικησέων της, ὁ νέος αὐτὸς τύπος ἀνθρώπου δανκαλίζεται περὶ τῆς «ἀνωτερότητάς» του, ἐνῶ στὴν πραγματικότητα, χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἐγωκεντρισμό, ἐνστικτο χωρὶς χαλινό, ἀπάνθρωπη συμπεριφορὰ καὶ ἕνα ἀνεπτυγμένο ἐνστικτο ἐπιβίωσης πού τὸν ὀδηγεῖ σέ εὐθεία ἀντιπαράθεση μέ τὸν συνάνθρωπό του.

Διαφωτιστικὸ καὶ ἀποκαλυπτικὸ, τό βιβλίό αὐτό ἀποτελεῖ πυξίδα γιὰ τὴν διατήρηση τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας καὶ ἐλευθερίας σέ καιροὺς ἀποπροσανατολισμοῦ, ἀβεβαιότητας, σύγχυσης καὶ ἄρνησης τόσο τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου, ὅσο καὶ τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς του.

Διόρθωση στό ἄρθρο περὶ βελονισμοῦ

Στό Γ' μέρος τῆς μελέτης τῆς κ. Ἐλένης Ἀνδρουλάκη μέ τίτλο «Ἐναλλακτικὲς “θεραπευτικὲς” μέθοδοι», (*Παρακαταθήκη*, τ. 37, σσ. 13-15) ὁ γνωστός «δαίμων τοῦ τυπογραφείου» εὐθύνεται γιὰ κάποια λάθη στὴν ἀρίθμηση τῶν παραπομπῶν. Παρακαλοῦμε λοιπὸν νά διορθωθοῦν τὰ ἑξῆς, γιὰ τὰ ὁποῖα ζητοῦμε συγγνώμην ἀπὸ τὴ συγγραφέα καὶ τοὺς ἀναγνώστες:

Ἄμέσως μετὰ τὸν ἐκθέτη 3 πού ὑπάρχει στὴ λέξη «ἐνέργειας», ὅπου καὶ κλείνουν τὰ εἰσαγωγικά, θά μπεῖ ὁ ἐκθέτης 4 στὴ λέξη «σιάτσου» πού εὐρίσκεται στὴν ἐπομένη σειρά. Ὅλοι οἱ ἐπόμενοι ἐκθέτες μέχρι καὶ τὸν ἐκθέτη 24 θά ἀξηθηθοῦν κατὰ μία μονάδα.

Στὴν παραπομπή 11 οἱ τελευταῖες ἐκτὸς παρενθέσεως λέξεις (Κυριακάτικη Ἐλευθεροτυπία, 4/5/2003) θά ἀριθμηθοῦν ὡς παραπομπή 12, μέ ἀποτέλεσμα νά ἀξηθηθοῦν κατὰ μία μονάδα στὴν ἀρίθμηση καὶ οἱ παραπομπές μέχρι καὶ τὴν 24.

Ἄμέσως πρὶν ἀπὸ τὴν τελευταία ἐνότητα τοῦ ἄρθρου μέ τίτλο «6. Ἡ εὐθύνη μας» νά προστεθεῖ ἡ παράγραφος: «Εἶναι πολὺ σημαντικό νά καταλάβουμε ὅτι τό ἀδασάνιστο ἄνοιγμα πρὸς μία ἐπίδραση ἄγνωστης ἐνεργείας, τὴν ὁποία προσπαθοῦν νά κατευθύνουν ἢ νά “ἐξισορροπήσουν” οἱ ὅποιοι “θεραπευτές”, κρύβει πολλοὺς κινδύνους. Σύμφωνα μέ τό Λεξικό Αἰρέσεων “Οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νά γνωρίζουν ὅτι ὅταν καταφεύγουν στίς λεγόμενες ἐναλλακτικὲς ἢ φυσικὲς θεραπευτικὲς με-

θόδους, όπως ο βελονισμός, (ή) γιόγκα, (ή) αρωματοθεραπεία κ.τ.λ. στην πραγματικότητα είτε μούνται στον Ταοϊσμό και άλλες αποκρυφιστικές τεχνικές ή δέχονται τις δαιμονικές ενέργειες αυτών²⁶». «Η αντίστοιχη παρα-

πομπή είναι: 26. Ἄρχιμ. Τσιάκκα Χριστοφόρου, ἐνθ' ἄνωθ', σελ. 986. Ὅποτε οἱ δύο τελευταῖες παραπομπές καί οἱ ἀντίστοιχοι ἐκθέτες θά ἀριθμηθοῦν ὡς 27 καί 28.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἐκπληξη ἀπό τό Πρωτοχρονιάτικο μήνυμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου

Ἐνῶ τό Χριστουγεννιάτικο μήνυμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μᾶς ἔχαροποίησε μέ τή σαφήνεια καί τήν ὀρθόδοξη γραμμή του, τό Πρωτοχρονιάτικο μᾶς ἐξέπληξε καί μᾶς ἔρριξε σέ θαθειά περισυλλογή.

Γιά νά μήν κατηγορηθοῦμε ὅτι ἀπομονώνουμε λέξεις καί φράσεις παραθέτουμε ὀλόκληρο τό δ' μέρος του.

Στό α' μέρος προσεγγίζεται —ἐκκοσμικευμένα εἶναι ἀλήθεια— τό θέμα τῆς Πρωτοχρονιάς, ἀλλά τό πρόβλημα εἶναι στό δ' μέρος.

Διαβάζουμε λοιπόν:

«Ἡ Πατρίδα μας ἀπ' αὐτή τήν ἀποψη εἶναι ἀκόμα ἕνας παράδεισος. Ἐδῶ ὁ λαός μας θρησκευέται, γι' αὐτό καί στηρίζεται καί ἐλπίζει. Τά ρεύματα τοῦ ὕλισμοῦ καί τοῦ ὀρθολογισμοῦ δέν ἔθιξαν τά πνευματικά του κύτταρα. Μερικά γεγονότα πού φαίνονταν ὅτι στρέφονται ἐνάντια στήν ἀναζωογόνηση τῆς Ἐκκλησίας, τελικά ἔχουν καταστει τὰ πιό εὐόιωνα σημάδια τῆς ἀναγέννησής της. **Παντοῦ ἔχουμε τήν αἴσθηση ὅτι ἀναδεδύει, γιά νά πάρει τή μεγάλη της ἐκδίχηση ἢ δημιουργική αὐθαιρεσία, ἢ ἀκύρωση τῶν ὀρίων, ἢ δίχως τέλος ποικιλομορφία, ἢ ἅγια ἰδιομορφία, καί ἢ ἀπέραντη δύναμη τῆς ἐσώτερης ἀνθρωπότητας.** (Οἱ ὑπογραμμίσεις δικές μας).

“Ὅπου δέν ὑπάρχουν θεοί, ἐξουσιάζουν φαντάσματα” εἶχε πῆ ὁ Novalis, γερμανός ποιητής τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰώνα. Εἶναι ἀδύνατον κοσμικές δυνάμεις νά ἰσορροπήσουν ἀπό μόνες τους. Χρειάζονται τή συνεργασία καί τῶν πνευματικῶν δυνάμεων. Καί οἱ δύο ἀποτελοῦν ἀνεξάλειπτες δυνάμεις τῆς

ἀνθρώπινης καρδιάς. Ἀπό τή μία ὁ σεβασμός στό παρελθόν, ἢ ἐξάρτηση ἀπό τίς ρίζες, ἢ ἀγάπη γιά τά μνημεῖα τῶν προγόνων, ἢ χαρά τῆς ὑπακοῆς.

Κι ἀπό τήν ἄλλη τό συναρπαστικό συναίσθημα τῆς ἐλευθερίας, ἢ ἀπεριορίστη προσδοκία πεδίων ἔντονης δράσης, ἢ χαρά γιά τό καινούργιο, τό νεανικό, ἢ ἀνεμπόδιση ἐπαφή μέ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἢ ὑπερηφάνεια γιά τήν πανανθρώπινη ἰσχύ, ἢ χαρά γιά τό ἀτομικό δικαίωμα, τό ἰσχυρό συναίσθημα φιλοπατρίας. Ἄν δέν ἐπιδιώξουμε αὐτή τή συνεργασία ἢ Εὐρώπη θά συνεχίσει νά ὑπνώτει καί οἱ λαοί της νά δυστυχοῦν.

Χρόνια πολλά – Εὐλογημένο καί δημιουργικό τό 2005

Μέ πατρικές εὐχές καί ἀγάπη

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος»

Σχόλιο «Π»:

Ἡ ὅλη προβληματική ἀλλά καί ἡ ὀρολογία τοῦ κειμένου μᾶς παραπέμπει εὐθέως στή λεγομένη Νέα Ἐποχή, καί εἰδικότερα στή «θετική σκέψη».

Γιά ποιῶν ὀρίων τήν κατάργηση γίνεται λόγος στό ἀρχιεπισκοπικό μήνυμα; Δημιουργεῖται σύγχυση, διότι τό μήνυμα no limits (δέν ὑπάρχουν ὀρια) χρησιμοποιεῖται κατ' ἐξοχήν ἀπό τήν προπαγάνδα τῆς «Νέας Ἐποχῆς», ἢ ὁποία λέγει ὅτι τό καλό καί τό κακό εἶναι ὅπως οἱ δύο ὄψεις τοῦ ἰδίου νομίματος. Δέν ὑπάρχουν ὀρια μεταξύ ἀληθείας καί πλάνης. Ὅπωςδήποτε τό ἀρχιεπισκοπικό μήνυμα δέν ἐννοεῖ αὐτό. Ὅμως δημιουργεῖται σύγχυση. Ἐπίσης, ἐμεῖς ξέρουμε ὅτι ἡ ἰδιομορφία – ἰδιορρυθμία, τό «ἴδιον θέλημα», κατὰ τήν Ἐκκλησιαστική διδασκα-

λία είναι τό βασικό εμπόδιο για τήν πνευματική μας προκοπή. Ἐδῶ ὁμως ἡ ἰδιομορφία (ποιά ἄραγε;) χαρακτηρίζεται ὡς «ἅγια»! Ἄκομη: ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι δέν μιλοῦμε για «ἀπέραντη δύναμη τῆς ἐσώτερης ἀνθρωπότη- τας». Ἐμεῖς προσπαθοῦμε νά ἔχουμε πλήρη ἀπιστία στίς δικές μας αὐτονομημένες δυνά- μεις καί πλήρη ἐμπιστοσύνη στή δύναμη τοῦ Χριστοῦ, κατά τό Παύλειον «πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ» (Φιλ. 4, 13). Τί νά ποῦμε καί για ἄλλες ιδέες καί ἐκφράσεις τοῦ μηνύματος πού δημιουργοῦν σύγχυση; Τί νά ποῦμε για τήν «δημιουργική αὐθαιρεσία», για τίς «ἀνεξάλειπτες δυνάμεις τῆς ἀνθρώπι- νης καρδιάς», για τήν «ὑπερηφάνεια για τήν πανανθρώπινη ἰσχύ», ἢ για τήν «χαρά για τό ἀτομικό δικαίωμα»; Θά χρειαζόταν ἕνα ἄρθρο για νά τά ἀναλύσει κανεῖς ὅλα αὐτά. Δυσκολευόμαστε πολύ νά πιστέψουμε ὅτι τό μήνυμα αὐτό ἐγράφη ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο.

Ἡ ἐπιστροφή ἀγίων λειψάνων ἀπό τό Βατικανό στό Φανάρι

Μέ πολλές τυμπανοκρουσίες ἔγινε κατά τήν θρονική ἐορτή τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντι- νουπόλεως (ἐορτή τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου) ἡ ἐπι- στροφή τεμαχίων ἀγίων λειψάνων τῶν ἀγίων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καί Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀπό τό Βατικανό στό Φανάρι. Ὁ ἴδιος ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης μετέδῃ στό Βατικανό για τήν παραλαβή των. Τό γεγο- νός τῆς ἐπιστροφῆς ἀξιοποιήθηκε ἐπικοινωνιακά ἀπό τό Βατικανό καί τούς οἰκουμενιστές γενικῶς. Τό μήνυμα πού πέρασε ἦταν: «Ἐνα ἀκόμη δῆμα πρὸς τήν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν». Καί βεβαίως τονίσθηκε ἡ «γενναιοδωρία» τοῦ Βατικανοῦ.

Ἐνα θέμα στό ὁποῖο θά μπορούσε καί θά ἔπρεπε νά σταθεῖ κανεῖς εἶναι ἡ γνησιότητα τῶν λειψάνων, ἡ ὁποία εἶναι ἐρευνητέα. Για τό θέμα ὁμως αὐτό ἔχουμε μιλήσει καί ἄλλη φορά, ὅπως καί για τό ὅτι ὁ πάπας οὔτε συγγνώμη ζήτησε για τήν κατάληψη καί τήν καταστρο- φή τῆς Κωνσταντινουπόλεως τό 1204 ἀπό τούς σταυροφόρους, ἀπό τήν ὁποία καί περιήλθαν στήν κατοχή τῶν σταυροφόρων ἅγια λείψανα, οὔτε καί ὅταν ζητεῖ συγγνώμη, εἶναι αὐτή ἔμπρακτη.

Τώρα θέλουμε νά σταθοῦμε σέ ἕνα λόγο τοῦ Πατριάρχου πού μᾶς ἔκανε καλή ἐντύπωση. Εἶπε ὅτι θεωρεῖ τήν ἐπιστροφή αὐτή ὡς τό ση- μαντικότερο γεγονός τῆς ἕως τώρα πατριαρ- χείας του. Εὐχόμεθα λοιπόν ταπεινῶς οἱ μεγά- λοι αὐτοῖ ἀγιοι προκάτοχοί του νά τόν φωτί- ζουν καί ἐνισχύουν, ὥστε νά πορευεταί ὅπως ἐκεῖνοι ἐπορεύθησαν, μέ ἀγάπη πρὸς πάντας ἀλλά καί μέ ἀταλάντευτη προσήλωση στήν ἀλήθεια τῆς πίστεως.

Τουρκο-ἑβραϊκή συμμαχία κατά τοῦ Πατριάρχου

Στήν ἀξιολογη μηνιαία ἐφημερίδα Ἐνα- τολή (τ. Δεκ. 2004, σ. 5), πού ἐκδίδεται στήν Ἀθήνα, διαβάζουμε κάτω ἀπό τόν τίτλο πού χρησιμοποιοῦμε στό σχόλιό μας, ὅτι πίσω ἀπό τήν ἄρνηση —για πρώτη φορά μετά ἀπό 22 χρόνια— τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν νά ἐπιτρέ- ψουν στόν Πατριάρχη νά λειτουργήσῃ στόν ναό τοῦ Ἁγίου Νικολάου στά Μύρα εὐρίσκε- ται τό Ἴδρυμα «Noel Baba» (Santa Claus). Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἰδρύματος Μουαμέρ Καρα- μπουλούτ ἔκανε σέ σχετική ἐκδήλωση προ- κλητικές δηλώσεις εἰς βάρος τοῦ Οἰκουμενι- κοῦ Πατριαρχείου.

«Στήν ἴδια ἐκδήλωση ὁ ἐμφανιζόμενος ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Ἀρχιερατίνου καί μέλος τῆς διοίκησης τοῦ ἐν λόγω ἰδρύματος, Harry Ojalno ἐπιτέθηκε κατά τοῦ Πατριαρχείου λέ- γοντας: “Μία Ἐκκλησία τῆς Πόλης, τίς τε- λευταῖες μέρες, μέ τήν ὑποστήριξη ἑνός πρέ- σβῃ στήν Ἀγκυρα, διεκδικεῖ κάποιο τίτλο πού δέν τοῦ παραχωρεῖ ἡ Τουρκική Δημο- κρατία. Αὐτοῖ διορίζοντας ἐπισκόπους προ- σπαθοῦν νά ρίξουν γάντζο στήν ἐκκλησία τοῦ Νοέλ Μπαμπά στή Ντέμερε. Ἐδῶ εἶναι ἕνα μουσεῖο, τόπος τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης καί τῆς ἀνεκτικότητας. Εἶναι ἀνοικτή σέ ὅλους. Ὅμως μία ἐκκλησία πού ἀνέχτηκε τόν βаса- νισμό τῶν Ἑβραίων στόν κόσμο τό 1675, προ- σπαθεῖ νά οἰκιοποιηθεῖ αὐτό τόν χῶρο...”

Πρὶν ἀπό αὐτή τήν παράγραφο ὁ Ojalno ἐξέφρασε τήν πίστη του στόν “τουρκισμό” λέ- γοντας: “εἴμαστε Ἑβραῖοι ἀφοσιωμένοι στή ρήση τοῦ Ἀτατούρκ “τί εὐτυχία σέ ὅποιον λέει εἶμαι Τοῦρκος”...

Ὁ Ἀρχιερατίνος τῆς Τουρκίας Isak Haleva

μέ ἐπιστολή του πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο διευκρίνισε: “ὁ ὁμόθρησκός μας Harry Ojalvo δέν ἐκπροσωπεῖ τὸν Ἄρχιεραδῖνο οὔτε καὶ τὴ διοίκηση τῆς κοινότητάς μας”».

Σχόλιο «Π»:

Δύσκολα νά πείσει ἡ δήλωση τοῦ Ἄρχιεραδῖνου ὅτι ὁ ὁμόφυλος καὶ ὁμόθρησκός τους δέν ἐκπροσωπεῖ οὔτε αὐτόν οὔτε τὴν ἐβραϊκὴ κοινότητα τῆς Τουρκίας. Ἐκεῖ ὅμως πού ὁ ἐβραῖος κ. Harry Ojalvo πρωτοτύπησε εἶναι ἡ ἀναφορά του στὸν «βασανισμό τῶν Ἑβραίων στὸν κόσμον τὸ 1675»(!) Μέχρι τώρα ξέραμε ὅτι οἱ ἐβραῖοι ἐξαργύρωναν πλουσιπάροχα καὶ σέ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τὸ «Ὀλοκαύτωμα» τῶν συμπατριωτῶν τους στὰ ναζιστικὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως. Δέν φανταζόμασταν ὅμως ὅτι θά μπορούσαν νά ζητοῦν τὸ λόγο —καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο— καὶ γιὰ τίς περιπέτειες τῶν ἐβραίων τὸ 1675!

Ὁ Πατριάρχης στὸν τάφο τοῦ Τζελαλεντίν Ρουμί

Στίς 17 Δεκεμβρίου, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία συνεζητεῖτο στίς Βρυξέλλες ἡ τουρκικὴ ὑποψηφιότης γιὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση, ὁ Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἐπισκεπτόταν τὸν τάφο τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ σουφικοῦ μουσουλμανικοῦ τάγματος τῶν Μεβλεβί δερβίσηδων Τζελαλεντίν Ρουμί στό Ἰκόνιο (βλ. ἐφημ. Ἀπογευματινὴ, 20 Δεκ. 2004, σ.8).

Σύμφωνα μέ μία ἐνδιαφέρουσα ἀποψη πολιτικῶν ἀναλυτῶν, μετὰ τὴν ἐπίθεση πού ἔκανε ὁ Πατριάρχης —γιὰ πρώτη φορά— στό τουρκικὸ κατεστημένο πού δέν τοῦ ἀναγνωρίζει τὸν τίτλο τοῦ «Οἰκουμενικοῦ», ἔκρινε καλὸ νά δώσει λίγες μέρες μετὰ δεῖγμα νομιμοφροσύνης. Γι’ αὐτὸ καὶ εἶπε στό Ἰκόνιο, μετὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὸν τάφο τοῦ Ρουμί: «Μακάρι νά ὑπῆρχαν (στὴν Τουρκία) περισσότεροι νομοταγεῖς πολῖτες ἀπὸ ἡμᾶς, τοὺς Ρωμηούς».

Σύμφωνα μέ μία ἐπίσης ἀξιοπρόσεκτη ἀποψη, παρὰ τὴν κατάργηση ἀπὸ τὸν Κεμάλ Ἀτατούρκ τῶν ἰσλαμικῶν ταγμάτων (δερβίσηδων), ὑπάρχει στό πολιτικοστρατιωτικὸ κατεστημένο πού κυβερνᾷ τὴν Τουρκία, μία

διαπλοκὴ τοῦ κεμαλικοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ, πού εἶναι προσανατολισμένος στὴ Δύση, μέ τὸν τεκτονισμό (μασονία) καὶ τὸν σουφισμό. Μὴν ξεχνοῦμε ἄλλωστε ὅτι ὁ Κεμάλ ἦταν ντονμές, δηλαδή ἐξισλαμισμένος Ἑβραῖος ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη.

Πλάνη καὶ ἀπάτη τὰ «σημεῖα» στό Τραχῶνι τῆς Κύπρου

Τὸν τελευταῖο καιρὸ ὁ κ. Δημοσθένης Λιακόπουλος ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη, πού παρουσιάζει καθημερινῶς τηλεοπτικὴ ἐκπομπὴ πανελλαδικῆς ἐμβελείας ἔχει κάνει σημεῖα του τὰ «σημεῖα» στό Τραχῶνι τῆς Κύπρου, τὰ ὁποῖα, σύμφωνα μέ τὸν ἴδιο καὶ τοὺς ὁμοϊδεάτες του, ἀποτελοῦν προφητεῖες γιὰ τὸ λαμπρὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὰ χρόνια πού ἐρχονται. Ἐπειδὴ ἀνακατεύουν καὶ τὸν ἅγιο Γέροντα Παῖσιο καὶ ἐπειδὴ ὁ κ. Λιακόπουλος ἰσχυρίζεται ὅτι «οἱ Γεροντάδες» τοῦ ἀνέθεσαν αὐτὴ τὴν ἀποστολή, νά ἐνημερώσει τὸν κόσμον γι’ αὐτὰ πού θά γίνουν σύντομα (στά ἐπόμενα ἴσως δέκα χρόνια) ἀναγκαζόμενα νά ἀσχοληθοῦμε μέ τὸ θέμα αὐτό.

Λέμε λοιπὸν μέ τὸν πλέον κατηγορηματικὸ τρόπο ὅτι τὰ «σημεῖα» στό Τραχῶνι τῆς Κύπρου εἶναι πλάνη καὶ ἀπάτη. Γιὰ νά τὸ ἀποδείξουμε αὐτὸ παραθέτουμε τὸ Ἀνακοινωθὲν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου σχετικῶς μέ αὐτὸ τὸ θέμα. Ἴδου τί ἀναφέρει μεταξύ ἄλλων τὸ Ἀνακοινωθὲν:

«Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔχοντας ὑπόψη τίς ἀποψεις μελῶν της πού ἐκφράσθηκαν ἀπὸ καιρὸ, καθὼς καὶ τὴν ἐκθεση τῆς Ἐπιτροπῆς, πού ὀρίσθηκε γιὰ ἐξέταση τῆς ἐμφάνισης σημείων, σέ οἰκία στό Τραχῶνι, ἀποδέχεται χωρὶς καμία ἐπιφύλαξη τὸ πόρισμα τῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι τὰ κακότεχνα σχεδιάσματα, τὰ γράμματα καὶ οἱ ἡμερομηνίες στὴν πιὸ κάτω οἰκία εἶναι προϊόντα ἀπάτης καὶ ἀσυνάρτητον συνονθύλευμα φαντασιῶν πασχούσης καὶ ἀπατώσης προσωπικότητος».

Ἐάν λοιπὸν αὐτοὶ πού ξεκίνησαν αὐτὴ τὴν ἱστορία ἀπὸ τὴν Κύπρο εἶναι συνεπεῖς πρὸς τὸν ἴδιο τους τὸν ἑαυτό, θά πρέπει ἐδῶ καὶ τώρα νά σταματήσουν. Ἴδου τί ἔγραφε ἕνας ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τῆς κινήσεως αὐτῆς, ὁ κ.

Γεώργιος Πετούσης στον Ἐπίλογο τοῦ σχετικοῦ βιβλίου του:

«Τρία πράγματα μπορούσαν νά συμβοῦν ἐδῶ:

- α) νά εἶναι (ἐνν. τὰ «σημεῖα») ὅλα ἐκ Θεοῦ,
- β) νά εἶναι ὅλα ἐκ τοῦ Διαδόλου,
- γ) νά εἶναι ἀπό ἀνθρώπινη ἐνέργεια.

Ἐμεῖς ἐδῶ, μέ ὅσα ἀκούσαμε καί ζήσαμε, πιστεύουμε ὅτι εἶναι ἐκ Θεοῦ. Δέν πιστεύουμε ὅτι εἶναι ἀπό ἀνθρώπινο χέρι. Δέν θέλουμε ἐπίσης νά παρουσιάσουμε ὅλα αὐτά πρὶν τὴν ἐπισημοποίησή τους ἀπὸ τὴ Διοικοῦσα Ἐκκλησία ὡς θαῦμα. Νά εἶναι ὡστόσο τοῦ Διαδόλου; Πιστεύουμε πὼς ὄχι. Ὅμως ἂν εἶναι ἔτσι, τότε αὐτὴ ἡ περίπτωση πού μέ κόπο καί μόχθο περιγράψαμε θά μένει ἀπὸ δῶ καί μπρὸς κλασσικό παράδειγμα μεγάλης ἀπάτης τῶν πιστῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν Διάδολο, πού καθὼς ὅλοι ξέρουμε δέ διστάζει νά παρουσιάζεται καί ὡς ἄγγελος φωτός ἢ νά λαμβάνει τὴ μορφή Ἁγίων καί νά ὑποδέεται τὸν Ἅγιο.

Ἐστὼ λοιπὸν ἡ παρούσα ἐμπειρία μας, ἡ κατάθεσή μας πρὸς τὴν Ἁγιότητα Ἐκκλησία μας.

Ἄν ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐκπληρωθοῦν ὅλα, ἂν στίς 9.7.1999 σὺν 40 μέρες (μέ τὸ παλαιὸ ἢ τὸ νέο ἡμερολόγιο, δέν ξέρουμε) ἀρχίσουν νά πραγματοποιοῦνται, τότε ὅλοι θά λέμε θαῦμα. Ἄν ὅμως ὄχι, τότε κι ἐμεῖς, ὅπως δηλώσαμε εὐθύς ἐξαρχῆς, τὰ ἀπαρνόμαστε ὅλα καί κάνουμε ἄκραν ὑπακοή στὴν Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας θέλουμε καί ἐπιθυμοῦμε ἐξ ὅλης ψυχῆς νά εἶμαστε μέχρι τέλος πιστὰ τέκνα της». (Τὰ ἀποσπάσματα προέρχονται ἀπὸ τὸ βιβλίο: Ἄρχιμ. Χριστοφόρου Τσιάκκα, Ἐγκυκλοπαιδικὸ Λεξικὸ θρησκευτῶν καί αἰρέσεων, Λεμεσὸς Κύπρου 2002, σσ. 1010-1011).

Σχόλιο «Π»:

Δέν μένει λοιπὸν παρὰ νά συμμορφωθοῦν πρὸς τὴν διακήρυξή τους. Ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ρητῶς καί κατηγορηματικῶς ἀπορρίπτει τὰ «σημεῖα» στὸ Τραχόνι, χαρακτηρίζοντάς τα ὡς προϊόντα ἀπάτης καί πλάνης, θά πρέπει καί αὐτοὶ νά τὰ ἀπορρίψουν, ἂν θέλουν νά λέγονται καί νά εἶναι πιστὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως δηλώνει ὁ προαναφερθεὶς κ. Πετούσης. Ἐξ ἄλλου ἤδη ἡ «προφητεία» των ἀπεδείχθη ψευδής!

Ἐπίσης, ὁ κ. Λιακόπουλος θά πρέπει ὅπως-δήποτε νά κατονομάσει τοὺς «Γεροντάδες», πού —ὅπως ἰσχυρίζεται— τοῦ ἀνέθεσαν νά γράψει σχετικὸ βιβλίο καί νά ὀμιλεῖ συνεχῶς στοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὸ θέμα αὐτό.

Δέν χρειάζονται «ἐκσυγχρονισμό» τὰ Μοναστήρια

Εὐρωπαϊκὸ πρόγραμμα, καθὼς διαβάζουμε (βλ. ἐφημ. Ἡ Χώρα, 8.12.2004, σ. 36), φιλοδοξεῖ νά καταστήσει τὰ Ὁρθόδοξα Μοναστήρια «γέφυρες ἐπικοινωνίας μεταξύ λαϊκῶν καί θρησκευτικῶν κόσμων». Τὸ διακρατικὸ αὐτὸ πρόγραμμα μέ τὸν τίτλο «Ἀνάδειξη μνημείων καί ἐφαρμογὴ πιλοτικῶν δράσεων σέ αὐτὰ ὡς μία νέα ἐναλλακτικὴ μορφή ἀρχιτεκτονικοῦ καί θρησκευτικοῦ τουρισμοῦ» (ἐν συντομίᾳ Μο.Νο.Πι) ὑλοποιεῖται στὸ πλαίσιο τῆς Κοινωνικῆς Πρωτοβουλίας Interreg III.

Φοβούμεθα ὅτι ὁ πραγματικὸς σκοπὸς τοῦ προγράμματος εἶναι νά ἐντάξει καί τὰ Ὁρθόδοξα Μοναστήρια στὴ λογικὴ τῆς κοινωνίας τῆς ἀγορᾶς καί τοῦ «ἐκσυγχρονισμοῦ», ἂν κρίνουμε ἀπὸ τὴν παρακάτω παράγραφο τοῦ δημοσιεύματος:

«Τὰ μοναστήρια ἔχουν ἀρχίσει νά χρησιμοποιοῦν νέες μεθόδους διαχείρισης, νά ἐπανεξετάζουν τὴν λειτουργικότητα τῶν συνεργασιῶν, νά ἀναπτύσσουν καί νά ἀνταποκρίνονται σέ νέες μορφές τουρισμοῦ (προσκυνητές, καλλιτέχνες, ἐπιχειρηματίες). Παράλληλα κάποια ἀπὸ αὐτὰ λειτουργοῦν ὡς ἐπιχειρήσεις μικτῆς οἰκονομίας».

Σχόλιο «Π»:

Τὰ Μοναστήρια μας εἶναι καί θά παραμείνουν προσηλωμένα στὴν Ὁρθόδοξη παράδοση τῆς καθάρσεως, τοῦ φωτισμοῦ καί τῆς θεώσεως. Αὐτὸ ἀκριβῶς χρειάζονται σήμερα —ὅπως καί πάντοτε— καί τὰ Μοναστήρια καί οἱ ἐνορίες καί ὄχι νά γίνουν «ἐπιχειρήσεις μικτῆς οἰκονομίας». Οἱ ἐπίδοξοι ἐκσυγχρονιστές ἂς βροῦν ἄλλες πόρτες νά χτυπήσουν!

Τὸ παράκαναν οἱ παλαιοημερολογίτες!

Δόξαν Μαγδαληνῆς Μοναχῆς ἁγιομάχου ἐζήλωσε προσφάτως ὁ παλαιοημερολογίτης π.

Νικόλαος Δημαρᾶς, Δρ Ν. Ἡ ταλαίπωρη Μοναχή Μαγδαληνή, Καθηγουμένη παλαιοημερολογίτικου μοναστηριοῦ ἔξω ἀπό τήν Κοζάνη, ἔγινε παλαιότερα γνωστή κυρίως ἀπό τίς βλάσφημες ἐπιθέσεις της ἐναντίον τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου. Τότε, ὁ γνωστός Ἁγιορείτης Μοναχός π. Θεόκλητος Διονυσιάτης γιά νά ἐνημερώσει καί προφυλάξει τόν πιστό λαό ἔγραψε τό βιβλίο «Ἡ ἀφωρισμένη», πού ἀναφέρεται ἀκριβῶς στήν περίπτωση αὐτή.

Ὁ π. Νικόλαος Δημαρᾶς, τόν Αὐγουστο τοῦ 2004 ἐδημοσίευσε στό παλαιοημερολογίτικο περιοδικό «Ἁγιοι Κολλυβάδες» βλάσφημο πολυσέλιδο ἄρθρο —τό ὁποῖο ἀναδημοσιεύεται καί στό ἐπίσης παλαιοημερολογίτικο «Ἁγιος Ἀγαθάγγελος Ἐσφιγμενίτης» (τ. Σεπτ.-Ὀκτ. 2004)— στό ὁποῖο, ὁ ταλαίπωρος,

χαρκτηρίζει ὡς «μάγο», «δαιμονόπληκτο», «πλανεμένο», «νεοεποχίτη», «ψευδοἄγιο» καί ἄλλα παρόμοια τόν ἅγιο Γέροντα τῆς ἐποχῆς μας π. Πορφύριο(!)

Καθώς λέγει ὁ ἁγιομάχος ἀρθρογράφος, ἐτοιμάζει παρόμοιο ἄρθρο καί γιά τόν ἄλλο μεγάλο ἅγιο τῆς ἐποχῆς μας, τόν π. Παῖσιο Ἁγιορείτη!

Πρόκειται γιά βλασφημία κατά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία συνίσταται ἀκριβῶς εἰς τοῦτο: Οἱ ἐνέργειες τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀποδίδονται στόν πονηρό! Εἶναι αὐτό ἀκριβῶς πού οἱ Φαρισαῖοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ ἔλεγαν βλασφῆμως ἐναντίον Του· ὅτι «ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τά δαιμόνια» (Μάρκ. 3, 22).

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Διμηνιαία ἔκδοση τοῦ Πανελληνίου Συνδέσμου
γιά τήν Ἑλληνορθόδοξη Παράδοση «Παρακαταθήκη»

Κωδικός ΕΛ.ΤΑ. 5142

Ἐκδότης - ὑπεύθυνος κατά τόν νόμο: Βασιλική σύζ. Ἡρ. Λαμπροπούλου

Σύμβουλος Ἐκδόσεως: Μοναχός Ἀρσένιος Βλιαγκόφτης

Ἐπεύθυνος τυπογραφείου: ΤυρOffset Β. Κουκουλῆς καί Σία Ο.Ε.

Ἐκτύπωση — Βιβλιοδεσία

Συνδρομή ἐσωτερικοῦ ἐτήσια: 10 εὐρώ

Συνδρομή ἐξωτερικοῦ ἐτήσια: 30 εὐρώ

Συνδρομή Κύπρου ἐτήσια: 7 λίρες Κύπρου

Ἐπιστολές - Συνδρομές: Περιοδικόν ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Τ.Θ. 18407 – 540 03 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Τά ἐνυπόγραφα ἄρθρα ἐκφράζουν τίς ἀπόψεις τῶν συγγραφέων τους καί ἀκολουθοῦν τήν ὀρθογραφία τους.

© ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση, ὑπό τόν ὄρον ὅτι θά ἀναφέρεται ρητῶς ἡ πηγή προελεύσεως

